

Yb
1463

VI, 86.

2. 574^a

HISTORIA
Splendidissima
ARCIS ET AULÆ
FRIDENSTEI-
NIANÆ
CUM ANNOTATIONIBUS,

Anno 1665.

in cepta

&

Anno 1685.

ritè publicata

à

J. C. H.

Prosponis. ad ARCEM,

ENDomus ERNESTI, sedesqve suprema Ducatus
Gothaici, patriæ Lux radiosa meæ!
Offero dona tuis aris, ex porridge frontis
Marmora & augusto suscipe dona sinu!
Scilicet IPSAM TE TIBI donat musa clientis,
Dum studet in laudes versibus ire tuas.
Excidit audacis si facti carcere, metam
Nec tenet? ignoscas! sat voluisse, FAVE!

MULHUSII,

Typis JOHANN CHRISTOPH BRUKNER,

HISTORIA

ARGENTORATA

FRIDERICUS

WILHELMUS

ANNO 1771

1771

1771

Proprietor of the

Proprietor of the

Proprietor of the

Proprietor of the

Proprietor of the

Proprietor of the

Proprietor of the

Proprietor of the

Proprietor of the

Proprietor of the

CAPUT I
PRÆFATIO:

TECTA, VIRUMQUE *canam, quæ Lina
surbidus amnis*
Exsinuat sese in Goldbacchi florida tempe:
O DEUS! *aspira ceptis, & dirige venam!*
Nam sine fonte tui concursus turpiser aret

*Omne bonum, sine TE sperati palma triumphii
Militibus nunquam contingit, Nauta secundis
Cursibus excutitur, nec remos lentat in undis;
Ipse Helicon sine TE quarit depumice fontes
Carminis: O veteres quid jactat fabula musas?*

SOLA DEI *verimibi sint commercia, PATRIS*
Egrediens gremio, & NATI mihi SPIRITUS adsit;
Ignibus incendat sacris præcordia, lucem
Insinuet cerebro, pomaria mentis inundet
Nectare notitia, largo facundius imbres
Sillet in ora melos, quod dignus versibus AULAM
GOTHAICAM *mulcere queam, cui nomina SAXI*
Pax dedit, & verum subcortice nominis omen.
Gratus ero præstò mihi sit modo numinis aura.
Nam si olim cereris delubro ferta peractis
Mesibus agricola quondam appendere, Lyao
Obtulit & primas si gratus Vinitor uvas;
Si venerata Palem sunt quondam aspergine lactis
Agmina Pastorum, quoties distenta replerunt
Ubera spumantem mulctram, si Nauta coronas
Extaq; Neptuni fumantibus intulit aris,

Cum sua contraxit possesso carbasa portu:

Cur ego concessas à Calo in carmina vires,
Quicquid & ingenium fatus conceperit unquam
Non accepta feram TIBI Soli summe JEHOVA
Omnia non tangam, sed summam! Examen ut hortos
Quarit odoriferos, violasq; rosasq; thymumq;
Libat, & extractis cerata palatia succis
Stipat, ac assidue succrescit copia florum
Largior & quantum capiunt examina longis
Solibus, irriguus tantum ros nocte reponit:
Sic apice attingam labri praemia tantum
FRIDSTEINI, nec enim brevis hac angustia versus
Claudit opus tantum, cuius super ardua Cali
Culmina Laus vehitur fama felicibus alis,
Egregiusq; plagas terra rumoribus implet
Quatuor, atq; maris tractu memoratur in omni:

Et licet ingenii mihi desit dadala lima
Non tamen haec ratio, nec Momi tincta veneno
Lingua meis ponat remoras, obicesq; Camenis:
Solameos pietas confortet subdita nervos,
Quae juber, ut patria veneremur Numina quovis
Officio, & precibus, quidni quoq; Carminis usu?

O ERNESTE pater patriae relevante favoris
Aurâ impelle meam Cymbam! POS GERMINA RUTÆ
Florida Saxonica, fulgens FRATRUMQUE Corona,
Quaeis genus à Proavis ingens, mentisq; paterna
Semenine! unâ ad positam contendite metam!
Rei caput expediam tantum, ne nausea vestras
Carminis obtundat longis anfractibus aures.

CAPUT

CAPUT II
DE
ARCIS SITU

Auspiciis dextris nunc Carmen inauguret ARCIS
Ingenium, faclesq; situs, natura lociq;
Qua sibi primitias, sires ducatur ab ovo
Ad malum, tribuit populosa THURINGIA, quondam
Alta Domus Regum, Ducibus nunc subdita RITAE,
Milia pauca quidem, numero qua nominis aequant
Vix apices, tenet hac Provincia, sed tamen omnis
Cedit EI primas partes vicinia, Sylvas
Hassia non audeat clivosa opponere, Bacchi
Francla nec nectar, nec Misnia praeripit illi
Orbe metallifero palmas, & Westphalus herbam
Porrigit: innumeris velut ether pallidus astris
Ardet, inaequalem miscentq; per aera lucem,
Luna tamen furto fraterni luminis omnes
Exsuperat stellas; Sic nostra Thuringia Gentes
Has praecurrit equis albis, seu ditia spectes
Cornua frugifera Cereris, seu prala Lyae
Ambrosiam suavem sudentia, sive feraces
Isatidis messes: seu quid deponere mallet
Flumina; sunt praesto sinuosi marmora Saes;
Unstrotium fallax variato gurgite, & Ilmi
Ostia & anfractus Geræ Nessæque bifrontis
Quid loquar excelsas, & plenas laudibus urbes?
Sola rotas nostra praevertit GOTHA Camana;
Illa DEI sedes, illud pietatis Asylum,
Hospitium Themidis, celebris Phæbiq; palastra:
Delicias cuius (lacryma!) floremq; penatum
Flamma vorax nuper rapuit, cum nona peractis
Excubiis JULII Nox lucis cederet auro,
Et volucres cristis nota praeludia lucis

2
 Gotha in- *Prima salutare alarum verberare, & ore*
 trariginta *O Dolor infelix! intra sex lustra furorem*
 annorum *GOTHA ter experta est Vulcani incendia dira*
 spatium *Ter violare laras properarunt, terque supremam*
 gnister *Addere fortunam; Sed ter DEUS increpat ignes,*
 rem abstu- *Ter DEUS extinguit flammam, ter redditur urbi*
 lit- 1632. *Forma, vigorq; novus; viditq; exercita duris*
 1645. *Cladibus extremam metam sic GOTHA malorum,*
 1665 *Qualiter aurora maculis interlita Phœnix*
 d. 10. Jul. *Concremat igne suos artus, & ab igne resumit*
Semina vivacis dictu miranda juventa.

Sed nimis extra oleas vagor, ARX suprema laboris
Proposita pars est, illuc me ac carbasa venti!
Urbs igitur Solis quo spectat climate Cunas,
Erigitur sensim depressa ex aequore vallis,
Saxigenumq; facit clivum, provincia latos
Pandit ubi tractus oculis, aciemq; vagantem
Discolor objectis variis confundit, eamq;
Dividit illecebris; hinc offert Idis Arcos
Aerias, celsis atq; aspera rupibus arva
Fessus ubi cubitum discedit Phœbus, adhærens
Quæis juga Cattorum flexu distincta Vierræ,
Quem sitibunda bibit simul Hennenbergia Oreas.
Verticis Eoi visus intercipit altis
Turribus Erfurtum, quod dira insedit Erynnis
Hactenus, & toto proscripita rebellio Cœlo;
Frruit Auster ubi pluviosus, Clivus in altos
Tyrigerum saltus aciem protendit acusam,
Unus ab Arce lapis quos vix disjungit, ad axem
Quæ sese obliquat borealem, & plaustra Bootes
Mulhusium Hanigi dirimunt discrimina Sylva,
Et Longosalzæ latus, Unstrotiumque dolosum.
Hic proprius Clivi situs est, & creditur olim
Exiguus veteres illuc Delubra Columnis

Dispos

*Disposuisse, atas quibus enervata Senectæ,
Tempus edaxq; fuit fatalis causaruina.*

*Postea agrestis Apex, atq; ossibus alba sepulchra
Inter honoratas Arces, clarumque tiaris
Concilium Aularum sunt ritè recepta, locumq;
Turrigerâ validi muri cinxere Coronâ,
Seposuitq; lares ibi GRIMMENSTEINIA, sive
Asperitas Saxi, materni sive furoris
Tabula Castello nomen conflavit, origo
Nominis à viridi seu saxo fluxerit illi.*

Grumstein

*Rursus inundavit sed Clivum triste sinistra
DILUVIUM fati, punctum casusq; supremum
Dicitur, hospitio quod contra Cæsaris acta
Foverit Alecto Grumbacchi percit a monstra.
Sic iterum Clivus tanta privatus honore
ARCIS ad antiquam rediit Classemq;, genuq;
Donec cum Virtus ERNESTI vindicat, atq;
Cæsare placato dissolvit anathema, & Aulis
Inserit, exciderat quarum Collegio honoris.*

*Sic tribus explicuit verbis, ut dicitur, ARCIS
Nostra Camana situm geniumque, & rura propinqua.*

CAPUT III.

DE

TEMPORE, UT ITALO- QUAR, GENIALI ARCIS FRI- DENSTEINIANÆ,

F*ecimus indicium supra, quod propter asylum
Exhibitum turbis Grumbacchi excisa sit AULA
JANNIS FRIDRICI; nunc pertexamus eandem*
Ulter

nem in arce *Ultoribus telam, quo vera Occasio constat,*
 schaumbur- *Qua nova ERIDSTEINÆ nascendi semina & ansam*
 gicâ Lotha- *Præbuit, & primum quo condi ceperis anno.*
 ringiæ vici- *His quatuordecies percurrerat annua signa*
 nâ depre- *Zodiaci Titan, à quo confessio nostra*
 hensus est, *Religionis erat QUINTO delata CAROLLO,*
 Christopho- *Et caput Augustæ summis aqua venas astris:*
 rus Kreze- *Cum GUILIELMI ADES GRUMBACH quem Fran-*
 rus nomine *cia equestris*

qui, dum *Ordo malis avibus genuit, glomeravit ubiq;*
 Herbipolin *Nubila surbarum, portasq; effregit, & Arces*
 deducitur *Urbis odoriferis quæ nomen ducit ab herbis,*
 in itinere *Præsidis paucis, sed multa militis umbrâ.*
 custodia *Et quia pergebat Regni Communis Eryanis*
 dormiente *Inspirare locus passim jurata quietis*
 pænas meri- *Bella, dolisq; domos Procerum collidere multas,*
 tas fracto *Fulmine anathematis famulum percussit Auerni*
 guttere an- *Provida majestas FERDINANDI nomine primi,*
 tevertit; de *Conciteret nequis pomaria Sancta tumultus*
 quo vid. *Imperii, atq; morâ suspensa factio pane*
 contin. Slei- *Serperet ulterius, viresq; subinde nocivas*
 dan. per Mi- *Sumeret, ut quondam pacis Catilina Quirina*
 chael Casp. *Turbo, animum cujus, Sarriso si credere Patri*
 Lundorpi- *Fas eris, ex orco in Grumbrachia membra reduxis*
 um edica. *Eumenidum Præses, tanta est symphonia fabris.*
 Postquam *Ille per irati vagus errat Numinis orbem*
 Imp. FER- *Man-*
 DINAND9

I. omnem *Ut lux aliqua historiæ huic accederet, placuit rem ab ovo, ut ajunt, re-*
 rei Grumb. *petere. Guilielmus Grumbachus fuit eques Franciæ Orientalis*
 Seriē com- *cujus instinctu Melchior Zobelus Episc. Würceburg à XV. Sicariis*
 perisset illū *confossus est. Causa a, quæ Grumbachum ad illud scelus brevi-*
 an. 1563. pro- *bus gyaris & carcere dignum irritavit, fuisse dr. quod Episcopus*
 scripsit. Pa- *ille legatum a Conrado Bibraco Episc. Herbip. uxori Grumbachii*
 ternæ Ne- *factum solvere recusasset, ipsumque, tanq. proscriptum, dum cum*
 mesis exce- *Alberto Marchione passim turbas, & bella conflaret, bonis extur-*
 cutor fuit *basset. Hujus a. homicidii Coryphæus post diuturnam latitatio;*
 MAXIMI

Mancipiumq; necis quocunq; sub axe manebat
Nullibi; ut accipiter, timida cui prada columba
Eripitur, metuit vicina credere fago
Plumigerum corpus, tensis ne retibus unguis
Implicet hamatos, telive peremptus ab ictu
Decidat, hinc illinc igitur pernicious alis
Distrahitur, donec quæsitæ vulnera rupis
Conspicit, ad quorum latebras contendit anhelans.
Extremò superùm Contemptor fascinat ARCEM,
Cui furor, & Saxum nomen dedit, atq; supremi
Consilii partes extorquet montibus aureis.

Sed Nemesis tergo Centauri semper adhesit,
Flexibilique fugâ Romanum eludere fulmen
Non potuit; Siquidem post PATRIS fata SECUNDVS
ÆMILIVS, summis cum binos rexerat annos
Fascibus Europam, Grumbachum vindice bello
Prosequitur, conscripta manus, bellique potestas
Traditur Enfitero Domino, qui mania claudit
Obsidione GOTHÆ, densis aditusque coronat
Agminibus cunetos, ne quoddam irreperet ARCI
Subsidium, donec se deditiois amores
Insinuare animis ceperunt, pallida Phoebe
Cum quatuor ferme sese repararat in orbes.
Sed tamen obsessos venia spe sera fefellit
Deditio, Martis cui mixta videtur amurca
Proditio, velut hæret adhuc sub iudice rumor;
Innocuos Cives, quamvis mala fama lacestat,
Nam sale conspersam miles radicitus ARCEM
Diruit AUGUSTI jussis. Hoc nota per Orbem
ARX periit casu, nostræ Sidusque Thuringæ
Occidit; interitum lacrymis avertere tristes
Suscepere lares, consternatique penates
Flectere victorem precibus, sed anathema duro

B

LIANUS
II. anno
1564. repe-
titâ proscri-
ptione in
Comitiis
August. &
anno 1567.
dum ARCEM
GRIMMEN-
STEINIAM
in quâ
Grumba-
chus rece-
ptum habe-
bat Duce E-
lect. Augu-
sto oppu-
gnavit, &
post 4. men-
ses [quamvis
in hoc scri-
ptores di-
screpent]
expugnavit
d. 13. April.
Illustr. Prin-
ceps DN.
JOHANNES
FRIDER.
postero die
a Commissa-
riis Cæsare-
is captivus
Neostadi-
dium Au-
striæ in cu-

MAN-
t, re-
ntalis
cariis
revi-
opus
achii
cum
xtur-
tatio

Hodiam de- *Scriptum adamante datos nervos laxere recusat.*
 ductus est. *Heu lacryma! quales fletus Thetis acta dolore*
 Dehinc mu- *Depluit idomito, cum telis ictus Achilles*
 nitiss. Grim- *Dardanias animam generosam efflaret ad aras;*
 menstein. *Qualiter ex oculis lacrymarum flumina Cypris*
 Arx invito, *Flammiferis fudit, cum vidit Pergama lapsa,*
 & multum *Et Priami solium, Troja viditque ruinas:*
 deprecante *Talibus excidium GRIMMSTEINI subdita corda*
 Illustr. Prin- *Fluctibus involvit maroris, & ipsa triumphum*
 cipe Dn. JO- *Noluit oblatum suctis Victoria pompis*
 HANNE *Ducere; tristatus perrupto litore Linæ*
 GUILIEL- *Explicuit que suas lacrymas per prata, per agros:*
 MO JO- *Detestata Chorus musarum miscuit undis*
 HANN *Ocia salsifluis, & talibus ora querelis*
 FRIDER. *Exsinuat: Cecidit decus orbis nobile, & Aula*
 fratre Solo *Splendida serpentum domus est effecta? cubile*
 æquata fuit. *Elebile bubonum sic GRIMMENSTEINIA facta est?*
 Constitisse *O dolor, augustis gremiis non amplius Aula*
 a. Bellum *Excipit adventum Procerum, non amplius exit*
 Gothanum *Vertice turrato ad nubes, non atria pascunt*
 dr. tonnis *Amplius ornatu visus? Decus omne favillis*
 auri IX. flo- *Obtegatur nigris? O ARX, O patriæ asylum!*
 renis 630. *Aonidum hic stabat res, dum tibi staret amica*
 Demolitio *Forma, cadis? Cecidit; tu laberis? ipsaque lapsa est.*
 v. Castrum *Plura dolor vetuit: Cinerum sub regimine rotundæ*
 55549. flor. *ARX latuit tempus, quo dira Megæra tridente*
 vid. prolix. *Tartareo belli concussit Teutonis orbem:*
 Thuan. sub *Ipsæ Coryphæus turbatum, faxque tumultus,*
 anno *Cui decimi quarti candens in carcere lustrum*
 1567. *Tempus anhelabat, fuit in diversa secatus,*
Quot digitos dextra numeramus pollice dempto,
Quotque parat pallens revoluto Delia mense
Hebdomadas, gladio percussit Steinii idemque
Supplicium subiit truncus, gelidoque sub axe

Visce-

Viscera Corvorum paverunt carne, canumque:
 Par utriusque fuit scelus, & par debuit illud
 Poena sequi; Socius omnem movere rudentem
 Consilium sacros Regni divellere nexus,
 Pastorumque pios Conatus frangere tristi
 Exilio atque aliis cruciatibus, ut quoque summi
 Affectæ, cujus nomen reticemus honestas
 Ob causas, solum Confessio fletet amare
 Hoc scelus, & digitos digitos tetigisse potentes
 Numinals irati, quos quondam irriserat amens
 Diceret, à mystis læsis veniamque rogaret!
 Sic perière duces turbarum compare penâ,
 Cruda canumque furor distraxit viscera eorum
 Per fora, perq; urbem: partis capita ense rotabat
 Impia iudicium, patriæve removit ab usu
 Lex aliquos, iusto si quis superesse furori
 Iustitiæ potuit, subita vitare tribunal
 Ille fugâ studuit, spissis seque abdidit umbris.
 Hac dum gesta, quidem salvus Pax publica talis
 Stabat adhuc, veterem fortuna rotamque movebat;
 Sed tamen in mundum projecerat undique pomum
 Tristis Eris, passim flammisq; incenderat orbem
 Dissidii, & stricto furiosus acinace Turca
 Intulerat pansis vexilla volantia caudis
 Hungariæ, nimbis quin sensim involvere Cælum
 Teutonicum cepit tempestas, donec in urbem
 Irruit effusa Prangensem lite, Cometa

B 2

pomarium Arcis præcipitarunt, altitudine 40. amplius cubitorum. Quo
 facto Cives juramento sibi adstrinxerunt in fidem communis aleæ subeundæ;
 simul etiam decretum promulgarunt, quo Jesuitæ intra 8. dies toto regno exire
 iussi sunt. Eo ipso anno Cometa admodum prolixâ caudâ apparuit, quem mors
 Imper. Matthiæ & belli Germanici lerna subsequuta est. vid. Goldast. de reb. Bo-
 hem. l. 4. c. 16. p. m. 546. ubi imprimis Consuetudo præcipitationis ex fenestris

Anno 1618.
 Pragæ in
 Comitibus
 Religionis
 causa indi-
 ctis cum
 Proceres E-
 vangeli-
 libertatem
 fidei suæ à
 Pontificiis
 obtinere nō
 possent, tres
 ex officiali-
 bus Cæsare-
 is, Guiliel-
 mum Slava-
 tam Came-
 ræ Bohemi-
 cæ Præsidentem,
 Larislaum
 Borzitam
 smeranski
 Regni Mar-
 scallum, &
 Philippum
 Fabricium
 secretarium
 apprehen-
 sos per fe-
 nestram in

Exi-

antiqua e-
xaminatur
dum inquit:
quamvis hoc
supplicii ge-
nus solis Sla-
vis usitatum
dicatur, con-
stat tamen
ex historiis
præcipita-
tionis sup-
plicium fu-
isse antiqui-
tus apud
varias gen-
tes in usu.
De Christo
tradunt Ev-
angelistæ,
quod eum
Judæi vo-
luerint de
montis ca-
cumine
præcipitare
quod fuisse
usitatum
apud Sy-
ros suppli-
cium, ut de
ferali colle
rei præcipi-

*Exitiale jubar quam tristis ab axe notavit,
Cum tria sedecimi Secli Titanius orbis
Lustra, & tres annos à CHRISTI curreret ærâ,
Et magis atq; magis Romanum fluctibus Ate
Obruit Imperium, savis bellig; procellis;
Sicut, ubi hybernis diffusi montibus amnes
Exonerant cursus in litoraplena Vierra,
Eruit ille suis metis, declivia lapsu
Indomitoq; petit, multarum laxat iterq;
Raptibus undarum; vallum mox rustica pubes
Objicit hinc illinc, sed Tethys concipit æstus
Victrices, illam non ardua rura retardant,
Nec nemorum nexus, nec montes, omnia inundat
Gurgite suffuso, longoque furore potita
Diruit oppositos pagos, segetesque revellit,
Non aliter frenis exuta licentia belli
Perdidit Imperium Germanum, donec Apollo
Terdecies rutilis percurrit signa quadrigis
Zodiaci, & patriæ pacis jubar intulit oris.
Et veluti primum candescit lucis obortus,
Mox rubet, & plenum diffundit lumen in auras,
Donec honoratum radiis Hyperionis aurum
Trajiciat medios arcus; sic gemmea Pacis
Lux Osnabrûgæ, qua terra est clarus Orion
Westphalicæ, primas scintillas, postmodo flammâs
Exseruit, tandem divino NORIDOS URBEM,
Volvit ubi flavas placidus Pognesus arenas,
Lumine complevit, celeri quod prospera curru
Fama citò vexit, quâ sol contendit ad Arctos,*

Ocea-

tati lapidibus obruerentur, ex Mose Maymonide Ægyptio docet Wilh. Schikartus
de Jure Reg. Hebr. c. 4. theor. 14. f. 103. conf. Plutarchus in Lib. de serâ Numinis
vin: ictâ, & Rosin. in Antiquit. Romanis Anno. 1643 post diuturnam bellorum tem-
pestatem Imper. FERDINANDUS III. prima pacis fundamenta Francofurti

Oceanig, suos è gurgite clarus, Eod
 Ducit equos, rursus quaq, altas abdit in undas.
 O jubar augustum, Sanctum, sublimius astris
 Flammiferis! quoties GERMANIA pressa tenebris
 Cimmeriis belli suspiria duxit anhela!
 Quando tuo dabitur mihi lumine posse fruiscei
 Pax veneranda poli Regina? nitesce, nitesce!
 Latitia ô quantus splendor tunc fulsit in Orbe,
 Cum pia vota Domus flammantis Præsul, & Autor
 Aurifluam Cælo permisit ducere pacem!
 Totus EAM tentet Vatum celebrare Senatus,
 Deficiet totus tamen hic; non Musa Melissi
 Jubila, quæ volvit pleno Nicer amne, sonabit
 Digne; Taubmanni robur penetrabile, & oris
 Vivida majestas nunquam satis exprimet omnes
 Latitia pompas in honorem Pacis ab Urbe
 Leucoreâ factas: Reufneri mellea Suada
 Non poterit morus, quos lato pectore Jena
 Gloria Musarum concepit pace Salanos
 Ad fluvios veniente effari; Stida canorus
 Nec plausus urbis, cui donant nomina Gera
 Ostia, perfecte describet; gaudia Gothæ
 Non satis in versus arctabit dia Thalia
 Stigellii, acer equus Jan. Weizi stabit anhelans
 Principio clivi: quid Ego? cui Cymbula tantura
 Non procul à portu ludens timet ire per altum
 Prosequar ast paucis: RUPES, ubi magna theatra
 GRIMSTEINI steterant, obiecta cadavere turpi
 Ulterius renuit pace irradiante jacere,
 Sed nova quadratis accepit Tecta figuris
 Sumptibus ERNESTI, cui cervi secula currant,
 Delius à CHRISTO nato cum mille Calendas
 Fecerat, undecimi lustrique exegerat ætas
 Septima dimidium ferme, cum vinitor uvas

B 3

Sub:

ad Mœnium
 jecit: Postea
 1648. d. 27.
 Jul. Pax de-
 sideratissi-
 ma, Deo au-
 spicante,
 dulcissimæ
 nostræ Ger-
 manix red-
 dita est Of-
 naburgæ, e-
 jusque for-
 ma ab Im-
 perii Depu-
 tatis ratifi-
 cata, & de-
 mum No-
 rinbergæ
 toti terra-
 rum Orbi
 publicata
 est, in cujus
 honorem
 solennia Fe-
 sta per Im-
 perium Ger-
 manum ce-
 lebrata sunt,
 anno 1650.
 vid. Gottfr.
 Schulz.
 Chron. sub
 ann. 1643. p.
 379. & sub
 ann. 1650. p.
 m. 499.

Anno 1642. Subjiceret praeo Bacchi dulcedine plenas.
 in mense *Post Octo Cereris nova FRIDENSTEINIA messes*
 Octob. in- Undecimo Augusti die ovantia festa sacra vit
 cepit Sere- Magnificis Pompis PACI, ritusq; triumphis;
 nis. noster Scilicet aurora cum purpura tingeret auras,
 Princeps, ac Incipiunt varium miscere per aera murmur
 DN9. DN9. Aera, & tibicen tarantara, tantara passim
 ERNESTUS Ingeminat, lectis atas effunditur omnis,
 bonis avib9 Tympana vicatim martem, floremque virorum
 Arcem FRI- Omnis ad ornatum currit tribus, ordo domusque;
 DENSTEIN: In fora letacient, qui confluit ordine longo,
 aedificare, Turbidus & pulvis versis inscribitur hastis;
 Anno 1650. Interea pueri, quibus Hebe florida vernal,
 d.ii. August. Pieridum cellis erumpunt, atque viarum
 universale Equati numero notis regionibus instant;
 illud Pacis Hos juvenum Proceres docti, Mystaeque Jehovæ
 festum Go- Excipiunt, variisq; canunt tornata figuris
 thæ, & per Carmina, mox vicibus mutatis tympana Pacem
 lotu Ducat9 Pistillo percussa docent resonare patentes
 hujus reces- Campos, hocque modo templorum ad limina pergunt;
 sum latissi- Proximè adhaescunt Themidis de gente potentes,
 mâ solenni- Ordo disertorum, Medici, Patresque togati
 tate cele- Urbis, & abrumpunt quibus improba lucra quietem;
 bratum est Tum varias Comitum facies, opera, atque labores
 Cernere erat, faciunt latabile murmur eundo:
 Hac serie abruptâ tardum processerat agmen
 Rythmi German. Fœminei Sexus, cunctis documenta novelli
 novæ monetae nempe Cui latus insignit dextrum GERMANIDOS ORBIS,
 in dextro INCLUSASQUE TENET PALMAS, GENTILIA RUTÆ
 latere Gott SERTA QVE cum verbis: LAUDES OFFERTE
 den & Erri JEHOVÆ

IUGITER, E COELO QVI PACIS MUNERA
MISIT

Summa fuit lateris Levi: PALMARIÄ CURÄ
SIT VOBIS PIETAS, ALIAS & PACIS AMI-
CVS

VULTUS AB INGRATIS ITERUM EVANE-
SCET IN AURAS
ÆTHERIS UT FUMVS QVEM NON REVO-
CABIS AD IGNEM.

*Jamq; cætervatim subeunt laquearia templi;
Janua fronde viret, varios penetralia odores
Naribus offundunt, & florum copia picta
Legitimas Divum statuas, & signa coronant,
Pergite Pierides! incensus Pacis amore
Spiritus ERNESTI, quem multum suspicit æther,
Illustris voluit sacræ pars esse Coronæ,
Sublatâque morâ festas festinat ad edes,
Æstuat equali pietatis amore DUCISSÄ,
Nobilis insequitur Sanguis, Proceresq; Gothani
Imperii, famulosque omnes trahit una cupido.*

*Interea mûse Linæ Cantibus implent
Dulcisonis ades, hymno pacisque Datorem
Catholico summum devota Ecclesia mulcet:
His ita finitis sunt facta silentia linguis,
Oratorq; DEI dictis aspirat amorem
E Rostris, quoties rumpunt suspiria Vocem
Imbre rigante genas! diem Concio martis amara
Tempora perstringit, Pacisque instillat amorem,
Tandem finitis Sacris Ecclesia missa est:
Tunc iterum alternant divinas tympana laudes
Cornibus immistis, donec longo ordine Gentes
Excessere sacris adytis, arisque relictis.
Us ventum ad sedes, & limina lata penatum;*

lobt/ und
ehrt/ der
uns den
Frieden
hat be-
scherdt.
in Sinistro
Fördert
GOTTes
Sucht/und
Ehr/ sonst
besteht Er
nimmer
mehr.

Textus
Concion.
erant
Psal. 30. Es.
12. Psal. 67.
Hof. 6.

Exhi

IS,
TÆ
TE
II.

Exhilarat dapibus Genium concessa voluptas,
Mensis amotis Anima, quæ purpurat ætas
Vernapias texunt odas, falluntq; pudicis
Ociagrata choris, donec per recta vagari
Mulciber iucepit famulans, atque irruit umbra;
Altera ab undecimâ cum lux rarefceret, ætus
Addere claudentes iussere crepuscula festo,
Annuaquod pompis iterat solennibus æstas.

His ex principiis ARX FRIDENSTEINIA crevit,
Et caput ad quemvis Solem sublimius auris
Intulit, & sese crescendo vicit, ut arbor
Quondam sacra Jovi tacitis adolescit in horas
Nisibus, atque ferit procero vertice nubes.

CAPUT IV

DE

CONDITORE AR- CIS FRIDENSTEINIÆ

QUI EST

SERENISSIMUS PRINCEPS AC DOMINUS
DOMINUS ERNESTUS
DUX SAXONIÆ &c.

PRIMA celebranda postquam cunabula dixi
ARCIS, ab integro major mihi nascitur Ordo
Carminis, extremâ quem vix attingere limâ
Ipse Helicon posset, laudum se pandit abyssus
Tantâ illic; quid Ego? qui vix Heliconis abortus.

Sci-

Scilicet in seonam muse ducatur apricam
CONDITOR ERNESTUS, quâ sit de Gente Domoq;
Quæ sint fata VIRI, quæ dotes, quive Ducatus;
Ambio sed veniam, si non hac singula chartis
Clauserit Euterpe dignè, neq; fila sequaci
Historia radio contexant cuncta labores.
Magnanimum ducit genus alto à sanguine Saxûm
ERNESTUS, cujus moverunt Najades Ilmi,
Vinaria veteris quâ radit mania, cunas,
Cum decimum quintum rutilo confecerat orbe
Titan post CHRISTUM seclum, mundoque novellam
Adderet ætatem; genitum illum Patre Iohanne,
Stirpis Anhaltinæ Nymphâque accepimus esse;
Ian. Guilielmus erat Ianni pater, isque parentem
Te Iannes Friderice refert, Constantia cujus
Victorem Carolum quintum ceu flamma metallum
Mollivit, patrii sed sanguinis ultimus autor
Rex Witikindus erat factis & nomine Magnus,
Quem Carolus Mognus simulacra vetusta colentem
Fregit & ad CHRISTUM traxit victricibus armis.
Naturæ dotes inquiris? suspice cælum!
Quot stellis rutilat, tot vivunt Gratia in ILLO,
Naturâ siquidem mediocri stamine Corpus
Extensum gracilis commendat munera forma.
In facie regnat gravitas, oculiq; micantes
Fulgure Regali feriunt presentia corda.
Et quando rosei sacraria distrahit oris
Attonitos reddit Majestatemque putares
Ipsam de solio divas effundere voces,
Omnia testantur divinas membraque sedes,
Mundus enim nihilum fermè de Corpore Sancto
Participat, semper sed primi Mobilis instar
Fertur ad Elysias curas cursumque piorum

G

Facto-

U S

Sci-

*Factorum, & Bacho cum multi tempora donent,
Aut alii ludis consumant perdita fata,
Sive peregrinos adament sine scenore mores,
Noster ERONESTUS pietatis amore diurna
Nocturnaeque suum pectus demulcet anhelum
Suavia nec, somni dulcis, nec & Hospitis alti
Persona, insignis decorabat quosque character
Ipforum Regnum remoris obstare valebant.
Hac ratio vitae primos devinxerat annos,
Nam Musa ad motus mammis in flore juventa
Imbibit ERNESTUS tantos virtutis amores,
Ut dubiam faceret palmam praestantibus ausis
Principibus summis, pietas Regina renacem
Egerat imprimis radicem in Principe, sicut
Surculus irrigui tricis genialibus horti
Viscera percurrit, quem sol fovet, educat imber,
Donec humo sese firmis amplexibus ima
Implicat, & fixo contemnit stipite ventos,
Cumque per Europam bello saeviret Erynnis,
Castra sequi ERNESTUM virtus in corpore praesens
Jussit, & aeternae famae aspirare coronas
Egregiis factis; vidit Gustavus Adolphus
Gloria Suecorum, divus vindexque Salutaris
Teutonicae, quo miles equo, quibus ibat in armis,
Sublimemque animum: postquam deserbuit ira
Martis, & extremum vitalia stramina fatum
Dissecuit PATRIS, Jannes Casimirus ad umbras
Discessitque pius, & Jann: ERNESTUS in urbe*

Ifidis

Isidis exspirans abiit, sine semine' uterque,
Arbitrio Sortis tunc permisere Ducatus
Cum patruis fratres, cessitque, ut portio, Gothæ
Imperium ERNESTO, quondam provincia pinguis
Ubere glebarum; sed Reformata procellis
Innumeris belli, quo cum luctata cruentè
Terdehos fuerat Germania nostra per annos.

O quid molis erat Gothanam condere gentem
Rursus ab integro & vastata pristina terra
Reddere fata? suis ARX ipsa sepulta jacebat
Ruderibus, Civis exhaustis rebus agebant
Vix animas, Urbis laceraeque Cadavera flebant
Rustica plebs Martis perpeffa vel igne, vel ense
Sævitiâ, minimum poterat nec pendere nummum,

Hic Rhodos, hic saltus! jactet Romana Camæna
Religione Numam, jurisq; favore Catonem,
Consilio Fabium, laudent Cimonas Athenæ,
Miltiadasque suos, & laus sua floreat illis.

Attamen ERNESTUS cunctorum nomina magna
Obscurat, veluti præstringit fulgidus Astra
Phabus, ab Eoi cum prosilit æquoris undâ.

Quamprimum Gothæ subiit famulantia tecta,
Culmen, apexque fuit curarum & meta laboris,
Ut duris adfecta modis Ecclesia priscum
Indueret vultum pressura nocte fugatâ,
Rebus & in melius versis quò docta vigerent
Atria Musarum, gemini jurisque potestas.

Hunc quia Sisyphicum lapidem Dux volvere solus
Non poterat, Deus ipse viros usuque, fideque
Conspicuos tantis pensis præfecit, ut illud
Augia stabulum, siquidem Bellona replerat
Sordibus Europam totam, purgare valerent,
Atque DUCEM Alcidae de humano fasce levarent.

C 2

FRAN.

Catalogus
VIRORUM
Primariorū,
quorum o-
perâ Sere-

nāssimus nō-
ster in re-
stauratiōe,
& admini-
stratiōe
Regni vel
usus est, vel
adhuc uti-
tur.

FRANZI-
US, Nobil.
ab HAGEN.

STRAU-
SIUS.

LOBERS-
BERGE-
RUS.

SCH RÖ-
DERUS.

AVEMAN-
NUS.

FRANZIUS hos inter, velut inter sidera splēdens
*Luna, tenet primas partes, atq; ante Gothana
Signa stetit Themidis, Regni rudimenta que dignis
Ne more consiliis & dexteritate polivit.*

HAGEN equestris apex fama, quem gloria curru
*Ingemino supra Saturnia sidera tollit;
Culmen enim generis generosi Pallade vincit.
Et licet Eufeldæ montes, sylvaque, viaque,
Inter eum & Gotham jaceant, tamen inmemor Arcis
Esse nequit nostra, quoties sed litera missa*

*Consilium in dubiis rebus Ducis expetit, omnes
Intendit nervos animus ferrugine purus
Plenaq; libertas fidei, quò publica damna
Impediat, patria & quò consultatio profit.*

STRAUSIUS Astrææ custos dexterrimus orbem
*Non minus excoluit, sed post stipendia pauca
Evocat inde Virum fati inviolabile numen
Meiningam, claves ubi summas credidit illi
Nuper ab Aldnburgo rude Cancellaria tacta.*

Consilii primas posthac direxit habenas

LOBERSBERGERUS Decus indelebile Legum,
Quem paradisiaco jam Cælum neētare pascit.

GUILLIELMI ADES SCHRÖDERUS adotea magna
*Urbis ubi largo propè Werram fonte salina
Ejaculantur aquas, Eoæ venit ab oris
Francidos, in dubiis rebusque oracula plena
Justitiæ dixit, cum laudeque Casaris aures
Legatus faciles lassavit, ibique Palati
Casarei Comes est factus, sed calculus illi
Incisis vasis animam exturbavit acutus.*

O AVEMANNIADES, Vir consultissime, nostri
*Delicia Ducis, radians jurisq; nitela!
Quid de TE referam? ceu cæli sustinet Atlas*

Mar-

Marmora, Consiliis ita fulcis Regna Gothana,
Testium Apollo meus nubes adducere posset,
At agat id parce, ne fumos vendere dicar,
Nam Regenspurgum toti Germanidos orbi
Ingenium, dotesque Viri detexit, aristas
Tres ubi jam degit pro libertate Thuringa.

SECKENDORFI etiam virtus & musa merentur

SECKEN-
DORF.

Hoc in agone suas laurus, quem Misnia nostra

Invidit patria, è veteri traxitq; Gothanz

Conditione plage promissis montibus auri.

Eheu perdidimus dexterrimo Apolline tali

Magnam Parnassi partem Themidosq; fodinam

Publici & privati Juris perdivicem & Artis,

Nec minus in tali sudavit Carcere **MILTIZ**

MILTIZ.

Nobilitatis honos, ut equus, cum sanguis, & etas

Integra fervet adhuc, Cursus hinnitibus horam

Provocat, & sparsa præluat pulvere, sed cum

Frangitur atatis macie, certamen anhelans

Aspicit, & pedibus diffidit querere honores.

Dumque foris Avemannus agit par nobile juris

HEIDENREICH LIDLOFQUE suis commune talentis

HEIDEN-
REICH-
US.

Jusque, bonumque regunt, **ILLE**, ut Cynosura carinis

Sidonis præscribit iter felix, **HIC** ut astrum

LIDLO-
FIUS.

Clarum Helices Græjas naves per vasta gubernat

Æquora, Cumæos florescat ritè per annos

ILLE, dies pylios Hicq; est transcendere dignus

Linguarum studiis ut ovet Mithridatis ad instar!

Quis superare dabit Phæbum? dum laude mutantem

Euterpe **AVIANUM** cupit officiosa Gothano

AVIANUS.

Inseruisse choro procerum, sed purpura laudum

Quæ rutilat? generis splendor, doctrinaque summa

Me facit incertum; Sicut in Thuringiæ olympo

Culmina cui nomen molis tam, rara profunda,

Ni fallor, pariunt, dubio lignaria turba
Stat ferro, primum quod vulneret ictibus ornos
Hic videt annosas, illic pineta securi
Apta, alibi fagos procero stipite lustrat.
Sic dubius musis circum tua facta Aviane
Magne! feror, siquidem supra fastigia avita
Alta domus scandis virtutum laude, tuag,
Pallade natales longè præcedis amicâ;
Nec tua Majestas Themidis præcordia tantum
Occupat, exercet tantumq, forensibus actis;
Verum Helicon musis intra tua pectora cunctis,
Hospitium extruxit, natos Cicerone lepores
Lingua tibi fundit, mulsum facundia mollis
Nestoriq, pluit, Tibi Daphnica ferta Poësis
Vilior in terris nunc algâ, & amarior Herbâ
Sardoniâ debet, cujus dulcedine fessum
Ingenium recreas, quoties Astræa bilance
Suspensâ paulum dimittit in otia leges.

VIR Generose! tibi digitis concordibus ævum
Candidius niveo deducat lacte JEHOVA
Cum vulgoque tuam moveat nec funeris urnam.

ZAPFFIUS. ZAPFFIUS, albensis qui nuper venit ab Ilmi
Litore, Vinariæ quâ dirimit arva locabit
Egregias operas juri patriæq, Dynasta.
Nam trahit Aonias omnes, Heliconaque totum
Secum; testis erit Musis cultissima Jena,
Quæ mihi sæpe Virum digito monstravit, & HIC est,
Dixit, nempe Themis consulta, & juris Orion;
Virginis Assessor, quæ ponderat omnia lance
Legiferâ, à carie juris defende nitorem,
Consiliisque piis Regni servare tenorem
Nitere firmatum, sic TE super ignea mundi
Templa vehet rumor, dabit immortaleque nomen.

Ulti-

Ultimus est numero procerum Breuthauptius, insidias
Non tamen est meritis, Camerae sed cura Ducalis
Provida commendat Praefectum nomine magno,
Magnas divitias siquidem de faenore parvo
Collegisse juvat Domino ceu Misnicus Albis
Fontibus ex minimis crescit superatque sequelam.

Sic cecini Procères juris de Gente supremos,
Consiliis quorum est Dux Illustrissimus usus.

Nunc meus ad primas convertet Apollo columnas
Theologiae faciem, sine qua spississima Regnum
Nox erit, & totus Chaos ille tabile mundus.

Hac in classe locum primum tenet enthea GLASSI
Pieris, à Pindo quam misit Jovæ Ienao;

GLASSIUS.

Qua Sala vitiferos vitreus discriminat agros;
Quanta VIRI fuerit Sapiëntia, quanta laborum
Pondera felici successu gesta, Gothana

Fama docet, cedro testantur Scriptaque digna,

Quae Venus, & miro gravitas condita lepore

Nobilitant, & quae Paulum, si nomina demas,

Concinnasse putes divum, hinc concludere palmam

Oceanum potius possem, quam dicere laudes

GLASSIADIS; quis non, si flectere fata trabali

Fixa DEL clavo licuisset, secula cervi

Longa viro optasset, vel si redimenda viritim

Vita foret GLASSI vitam, quis parte carere

Nollet, ut ad cathedram redeundi grata potestas

Doctore fieret, sed fati cedimus illum

Non exorandis, quem putri à flumine Lethes

Vindicat, & Scriptis illius fama superstes

Conciliat nomen, dignos & Apolline honores,

Donec erunt ara, donecque Ecclesia Gotha

Edomitis monstris in flore virente manebit.

GLASSIADI Collega datus BRUNCHURSTIUS altam

BRUN-
CHUR-

Luce, STIUS.

Luce, Viri cujus pietas spectata labore,
 Consiliis que fides, spectatur ut ignibus aurum,
 Sive scholis methodum prescriberet, atque Minerva
 Cornua praeferret teneris animabus, & Aula
 Consuleret monitis, seu dignus vindice nodus
 Expediendus erat; certe concordia fratrum
 Sidera Tyndaridum non tantâ luce secundant
 Navis iter trepida, ponto pacisque futura
 Non ita fausta movent praesagia, cum Notus undis
 Vim facit iratus, ceu quondam templa, Scholasque
GLASSIUS, & juncto **BRUNCHURSTIUS** Marte juvabant;
 Longius hinc illos sejunctos noluit esse,
 Arbiter humani generis, sed in aetheris aula
 Felices animas rursus sociavit, & illas
 Induit aeternâ, ceu priscae praemio amoris,
 Luce, jubar cujus Solem, Lunamque coruscant
 Provocat, auricomas perque aetheris atria flammâs,
 Sed velut, occiduis cum nostri deserit orbem
 Phœbus Horizontis, Nox fuscis omnia lucis
 Contegit, & rursus terram Sol luce serenat,
 Quae caruit primum radiosi Hyperionis auro;
 Patria sic alius bigam illam sinibus ortam
 Sensit, & ingrata multum tunc noctis habebat,
 Quam **DEUS** accessu **GOTTERI** amovit ab aris
 Gothaicis, & dum **LUDOVICO** credidit Aula
 Pulpita **ERONESTUS** Decus ævi, Gemma Ducumque,
 O Sophia Heroes! O Religionis Atlantes
 Salvifica! vestras num tangam Carmine laudes?
 Cum Cytharædus eas vix dignè posset Arion
 Exprimere, arguto quamvis tam pollice chordas
 Tangeret, auritum quarum dulcedine movit
 Delphina, ut tergo rabidis subduceret undis
 Artificem fera squamoso, vitamque canora

GOTTE-
RUS.

LUDOVICUS.

Artis

Artis mercedem in ripis servaret Arion
Tanariis; veluti Virgo, dum sedula pictos
Colligit in calathos flores, quos demetat ungue
Ambigit incurvo primum violasne, rosasve,
Aut prius in gremium decerpit cana ligustra.
Sic dum Pierius vestras extollere laudes
Ardeo remigiis, confundor, nec scio primum
Quid celebrem, laudum vel qua sit meta suprema,
Tanta caput vestrum circumvolat undiq; virtus,
Cujus praeo dies erit optimus, ipsaque fama.

O Ephori Sancti! seram per lustra senectam
Mille ferant Parca vobis, Ecclesia nostra
Ver agat ut longum Vobiscum, & vedia vitet
Decrepiti senii, curratque serenior aetas.

Synedrioque operam praestat **GISBACHILUS**, *amnis*
Splendidior vitro qualem sitientibus arvis
Exhibet, insanus dum terras Sirius urit,
Floribus immodico furatur & igne medullam.
Hic utinam rivus Tempe Gothana rigaret,
Donec ad extrema Phœnix jam nata senecta
Perveniat punctum, seseque resemet ales.

GISBACHILUS.

Hos, ceu fulcra, **VIROS** Iovæ clementia Regno
Supposuit, telas qui conjungere laborum,
Ingeniosa ut apes, dum florum prodigus annus
Fundit opes, miro disponunt ordine pensa:
Pars avidis stomachis Hyblaos fertur in hortos,
Floribus è variis ubi sugunt dulcia mella,
Cum violisque rose succos & olentis acanthi
Temperat, illa thymum scrutatur, & illa papaver
Lambit, amat Clyties aurum haec gemmasq; ligustri,
Huic Hyacinthe places, illas Amaranthus amore
Attrahit, aut molli delectat Amaranthus herbâ,
Quae satura est cerus.

Qua

Quaritat, ambrosia quò succis cerea slipe
Horrea; sed partis miranda industria cellas
Exstruit interea natura exercitus armis
Præditus infestos fucos præsepibus arceat;
In mediâ sed Dux examinis eade quiescit,
Cogit ad officium propriâ præsentia apesque.

RUTIFER ERNESTUS sic, Magnatesque fideles
Imperium methode concinnâ, & legibus aureis
Constituere, quibus successus arbiter avi
Addidit optatos, novemque aquilone secundo
Impulit **ERNESTI** mundi Proreta supremus,
Pro lubitu Cujus Regnis arcana voluntas
Metitur sortem, digitisque potentibus avum
Longius, aut brevius fatorum è stamine ducit,
Ut jam nobillus Regnum sub fornice mundi
Astriferi non sit, videant nec pulchrius illo
Sidera, perpetuo qua primum mobile motu
Corripit: Hic Artes, & Religionis honores
Divise proventu crescunt, quantumque Thuringa
Frugibus est aliis terra facundior arvis,
Artibus, & verbi tantum cælestis amore
Gotha supra populos vicinos eminent, ipsa
Experientia quod restatur, sive Minervæ
Castra, Scholas dicunt, per totum sparsa Ducatum
Aspicimus, seu Tempia DEI, cultumque notamus
Sive Catechesin laudem qua cuncta Ducatus
Climata magnificat sancti cum jussu **ERONESTI**
Quinquennes pueros, annis similesque puellas
Ad sua pensa vocant, Silicennia cunctaque Classes
Injungunt subiisse suas tolerantibus annis.
O methodum sanctam! methodumq; per omne celebrem
Punctum! quam toties Legati rite bearunt,
Quam præter solitum Romanaqua Curia laudat.

Sive

*Sive quis imprimis miretur docta Gothani
Atria Gymnasii, quorum ad subsellia terris
Confluit è variis emissa Colonia Phabi,
Ut facile induci possis sua pulpita Memphis
Deposuisse Gothæ; cunctis praelata Lyceis
Evehiturque super stellata palatia curru
Aonio WILKI, WEIZI, REYHERI, ut & HESSI.
Hic etiam Themidi Pax oscula figit, & ulnis,
Ambit eam veluti frondosam pampinus ulmum.
Exitium passi vel marce, vel igne penates
Imperii rursus vultum, frontemque serenant
Abjectis larvis, truncant formaque nitore
Pratercuntis iter: lati commercia Cives
Ditia commiscunt, dum Curia fascibus alta
Justitia cernit prudentem vota Senatum
Dirigere ad Gothæ Sortem, Populique secundam
Præsidibus Claris Pfefferkorn, Languthioque
Meusmanno & Sorgis Legum pendente bilance
Et gladio supra Procerum Capita alma, Domusque
Tecta, suis animis ut semper Iuris, & æqui
Imprimerent factem calcarque laboris haberent
Fugiter ante oculos, pinguisque Colonus in agro
Fortunatus agit, veterisque incommoda belli
Sorte novâ sepelit, quò deflue cornua Cervus.
Ipsam AULAM reparat, quod cætera regna resolvit.
GRIMSTEINIque vetus mutato nomine Lumen
Ordo renascendi nitidas producit in auras.
Scilicet ut stella renovant occasibus ortus,
Lunaque finitur, quò plenior exerat ignes,
Et vada, quæ manes feriunt, & tartara nigra
Altius exiliunt nubes tactura supremas.
Strictius: ERNESTO Gothanus ubique recessus
Debet, quicquid habet Pietatis, Sortis, & Artis.*

A.1640. jus-
sit Sanctissi-
mo Spiri-
tus S. instin-
ctu Sereniss.
Noſter BI-
BLIA SS.
Germ. notis
ex Ebr. fon-
te purè flu-
entibus il-
luſtrari,
quæ poſtea
A.1649. No-
rinbergæ
typis ex-
ſcripta ſunt.

*Nec tantum patriis ERNESTUS clauditur oris,
Sed vehitur fama ſolvi-meruentibus alis.
Orbe ſuo major, quâ terras bruma perennis
Urget, & immodicis exaſtuat India flammis.
O quoties tumido ſuſpexit litore Mœnus.
ERNESTI Scepterum, quâ præterlabitur agros
Wurzenburgiacos; redimitus arundine longa
Danubius quoties famulas virtutibus undas
Aptat ERONESTI, terrarumque inferit ipſum
Concilio Urbs, nomen cui fluxit ab imbribus udum.
Chriſtiades etiam Muſa, Pegneſius arenis
Ludit ubi vitreus per magnam Noridos Urbem,
Subjiciunt ejus celebres Pietatis amores
Dulciſonis chordis, & toti prodeſſe mundo
Continuant, ſacroſancta typis dum BIBLIA mandant
Sumptibus ERNESTI, quæ colluſtrata Notarum
Sideribus, ſenſus retegunt ſine nube latentes.
O opus æternum! quod ſtos, Nectarque Virorum
Effigiat ope divini FLAMINIS, inter
Quos ducit funem Myſtarum docta Quadriga
GLASSIUS, HIMMELIUS, GERHARDUS, MAJOR, ho-
Quæis parit æternos rerum in ura ſacrarum. (nores
Qui Gurges? Sylva? Pagi? terraque remota
Sunt ignara DOMUS ERNESTO Principe nata?
Egregius qui non FRIDSTEINIÆ honoribus Aer
Tinnit? EAM norunt qui ſtævâ Tyberis undâ
Conſuevère ſitis flammâs extinguere, quique
In Veneto merces exp. nit litore, & auro
Quos tumidus ditat Tagus, Electroque ſuantis
Unda Padi, nomen quin Fridenſteinæ in aure
Tartarei Turca ſonat, invidioſa Britanni
Natio, quàm Nereus jam commiſcere cruenta
Prælia cum Belgis cernit, miratur eamque.*

ſed

*Sed quid Calliope tentas intexere peplo
 Pierio ERNESTI Cunas, fanzamque, Domumque?
 Nam cumulare Ejus laudes, monumentaque quisquis
 Nititur, hic tenebris Solem clarare videtur,
 Vastaque Cælorum metiri marmora palmo.
 Quod regnat minus est, quàm quod regnare meretur,
 Exceditque suis longè mortalia Regna
 Factis Semideo similis. Connubia nulla
 Inferiora gradu quoque sunt, tædasque nec unquam
 Pronubus accendit rerum felicius Autor;
 Aptius aut vinclo casto Par junxit amoris
 Prolifici, mentes tam pulchrè ex asse respondent;
 Hinc opera precium facturam duco Minervam,
 Conjugium ERNESTI si dixerit ore Laconum,
 Nam licet hic essem quavis vocalior aurâ
 Vix tamen exiguam laudis complecterer umbram.
 Urbs jacet, extremo quâ Misnica terra notatur
 Limite, prospiciens radiantem vertice Solem,
 Dicitur ALDBURGUM, qua Pleisa argenteas arva
 Irrigat, et sylvis abscondit sapius undas.
 Hic FRIDERICUS GUILIELMUS floruit, à quo
 Linea, ceu primo diffunditur auspice, Rute
 Aldenburgiacæ, proles JANNESque PHILIPPUS;
 Filius huic fato Cæli, Sobolesque virilis
 Nulla fuit, tantas servabat FILIA sedes
 Unica, quam multis Germania nostra petebat
 Principibus, thalamum quibus importuna negarunt
 Fata, sed ERNESTI Deus inflammavit amore
 ELISABETH SOPHIÆ Cor, quem per mutua nexis
 Sponsio firmavit dextris, tandemque jugales
 Lampadas erexit sextus trigesimus Annus
 Sedecimi seculi, dulcem cum prali saporem
 Exprimerent uvæ, hederisque recentia passim*

Matrimonio
 sibi Illustr.
 Dux & Do-
 minus, DN.
 ERNESTUS
 Ann. 1616. d.
 24. Octobr.
 Aldenburgi
 adjunxit Il-
 lustr. Princ.
 & Domini
 JOHAN-
 NIS PHI-
 LIPPI filiam
 ELISABE-
 THAM SO-
 PHIAM,
 Dominam,
 nostram,
 Clementis-
 simam.

Vina coronaret pubes defixa per agros.

O fata Gente Ducum, quibus est insigne paternæ
Ruta Domus! Nostri Ducis O sanctissima Conjux!

Catalogus
Illustr. FI-
LIORUM.

I.

Dux JO-
HAN. ER-
NESTUS
natus est Vi-
nariæ d. 18.

Septembr.
1638. denat9
die 27. Nov
ejusd. Ann.

comparatur
propter ni-
mis maturã
mortem

POMO,

II.

JOHAN-
NES ER-
NESTUS
natus Gothæ
die 16. Maji

1641. obiit
1657.

comparatur
propter ju-
dicii acri-
moniam, &
Cœlestem
animum

QUILÆ.

TE quibus hic apici Cœlorum laudibus æquem?

Eusebiamne prius mirer, dotesque pudica

Mentis, & ardentes CHRISTI sub pectore flammæ?

Sed tacitos intra sensus venerabitur illa

Imbellis pietas, & jam tantummodo partus

Enumerabo Tuos, O nostra Cynthia terra!

Quæis superas avias duplici de stemmate natas,

Pondus Atlanteis patriæ fulcisque columnis.

Primitias autem casti designat amoris

JANNES ERNESTUS, quem primum aurora videbat

Vinariæ roseis bigis invec̃ta, canistris

Textilibus cum pos̃t tadas bis Poma decorus

Clauderet Autumnus, sed post duo cornua Lune

Primævi purum floris male nescia Parca

Parcere, ceu pomum rodens tinea enecat, atas

Cui viridis crudas vix est largita medullas.

Tertius à fato fratris, cum floribus arva

Majus odoratis passim vestiret, & omnis

Luxuriaret ager pubescente undique partu,

Filius orbata rursus Genitricis in ulnis

Repsit, & imposito defuncti nomine fratris

Tristia Saxonica solidavit vulnera Ruta.

O Dolor! Imperio quos non primæva juvenus

JANNIS ERONESTI montes promiserat auri?

Vitæ flore Puer tuit, ast gravitate seniles

Excellens rugas, tantum juvenilibus annis

Major erat, quantum reliquas pernicibus alis

Vincit aves Custos Idæus fulminis; ille

Rex avium quando vires, artemque volandi

Exercere cupit, naturæ carbasa ventis

Ocyor

Ocyor expandit, subito & se credit aperto
Aeri, & inceptum cursum sublimius urget,
Donec ab egeleis regionibus aetheris oras
Fertur in empyreas, oculis & Sole probatis
Sidereos orbis lustrat, neque lumen Olympi
Est grave lustranti, sed nidum poneret illuc
Immemor assuetæ prædæ, generisque, domusque.
Sic animâ dum Dux Virtutis ad ardua tendit
Fugiter, in tenues moriens evanuit auras
Quatuor exactis lustris, quem Regia Cæli
Imposuit solio, cuius sunt aurea fulcra,
Distinguitq; jugum gemmarum argenteus Ordo.
O dilecte DEO! quem non exercita duris
Fatis regna tenent, sed qui concordia Cæli
Concilia, Elysiumque colis, Rutæque Dynastiis
Permissas animas cernis, rursusque videris
Illis, in quorum jam vitâ, & luce triumphas.
Illustri (cano vera) Patri sunt aurea Regna,
Sunt Anima multa, facili Gens cerea cultu,
Divitiæque simul; quoties sed sortis amara
Noctem, hyememque ferens supra caput imminet illi
Imber, & adversis Regni mare volvitur auris?
[Sic fert conditio Mundi] spes nulla salusque
Sapius apparet, labor undique & undique cura.
Quam melior longè TIBI Sceptri portio cessit
Flos juvenum! regnas æternum ditior, arvis
Hesperiam quàm si Gothanis limite mensor
Jungeret, atque TIBI Circus pareret uterque
Saxonix. Formose vale Dux, Accola Cæli!
Non moritura Tuæ sit, veris gratia iumba,
E Parisque Tibi saxis emissa roseta
Præter natura cursum, violæque parentem
Purpurea, & durâ crescat Narcissus ab utnâ,

Inga

III. *Ingeneretque simul foliis tua nomina verum,
 Alma parens, secli qua sis pars sepe futuri.*
CHRISTIA- *Ordine CHRISTIANUS sequitur natalia Jannis*
NUS lucem **ERNESTI**, Phæbo semel hybernante in aquosis
 aspexit Go- *Piscibus; & veluti nocturnas Luna per umbras*
 thæ d. 22. Fe- *Exserit argentum pallens, ferrugine nubis*
 bruar. 1642, *Inficitur rursus densa, tegiturque tenebris;*
 circa vigiliã *Sic satis ERNESTO, media qui noctis abactò*
 tertiam, & *Curriculo natus, vix binas vixerat horas,*
 tantum duas *Ossea Parcarum cum Triga calore tepenti*
 horas vixit. *Matris adhuc Puerò vitalem extingueret ignem.*
 comparatur *Hei mihi! tam propero non demittit ungue rubentem*
 ob brevissi- *Nympha Rosam florum dum pictis errat in hortis.*
 mum vitæ *Exigit ordo Tuas Cunas FRIDRICE referre,*
 florem, *Aurea Spes Rutæ! quas primum aspexit Apollo*
ROSÆ. *Occiduis, Stellam cum circuit igne Leonis*
 IV. *Nocte sub æstivâ: medium tunc cursibus axem*
Dux FRI- *Conjugium Patris decimi trajecerat anni.*
DERICUS *Nomino si Generis TE FRIDERICE Leonem*
 Gothæ naty *Non erro: Patrii dudum videt e Penates*
 d. 15. Jul. *Ætherea mentis jubar, Argentina refulget*
 1646. vesp. *Quo jam Casateo quondam renovata labore,*
 comparatur *Sub juga Romanis cum Rhenum cogeret armis.*
 propter ani- *Ipse Garumna rivos, & Sequana latior undis*
 mi Genero- *Expetit adventus, hinc tollit arundine nexum*
 sitatem & *Gurgite sepe caput medio, gestitque videre*
 gravitatem, *Vela tua navis, cecidit TIBI murmuris aura*
 summâ co- *Omnis, & omne TIBI stratum silet aquor, ad Arces*
 mitate con- *Liligeri Regis pellacia summa rudentes*
 ditam, *Navigii vestri trahat; O fortissime Saxo!*
LEONI. *I pede felici, quo TE rapit impetus acer!*
Gallica Regna petis, Tempe pulcherrima Mundi?
Fert animus BERNHARDIADIS, qui nomen Achilli
 Armi-

*Armipotens magno, mentemque equavit Olympo,
 Cernere dispositas acies ad mœnia quondam
 Brisacki, castrique locum, radiosque rotarum
 Flammiferos captam quibus iovit Victor in urbem,
 Atria stant illuc, cervice ubi Rutifer HEROS
 Neuburgi collapsâ humeros decessit ad umbras;
 Vomere Narcissus veluti succisus adunco
 Demittit collum, terrâ moriensque recumbit.
 Limen ubi attinges, florum Natura maniplos
 Suggestat, ut Patruî manes, Animamque beatam
 His saltem accumules donis, gratusque parentes.
 Si placet ulterius peregrino Sole calentes
 Visere terrarum tractus, ubi rudera Roma
 Tyberis alluvie lambit, quaque Hermus arenas
 Exspuit auríferas, ubi Turcarumque sepulchris
 Hungaria campos fœdatos abluit Ister.
 Seu TE Saxonidum pulcerrime! fama Viennæ
 Attrahat, & solio fulgens LEOPOLDUS avito,
 Sceptra gerensque manu, quibus orbis servit uterque
 Europa: seu TE Terrarum Curia sacra
 Detineat, Regenspurgum quâ ponte coerces
 Luxuriantem Istrum; seu pulcras indice fumo
 Monstret iter portas Augustæ, & tecta, cruore
 Quæ signare Tuus Proavus præsentem Monarchâ
 Imperii, & Procerum circumfistente coronâ
 Maluit, hæretico quam vina infecta veneno
 Libare, Ausonio quæ Roma ferebat in auro.
 Aut si fortè tuam requiem metaris arenâ
 Noridos, eructat qualem Pegnesus amico
 Gurgite: quaque moves gressum, & vestigia figis,
 Ignis, & unda tuis pedibus famulentur, & aura
 Prælia nulla gerant, Austro conspiret amicè
 Euris, & Arctois spirantia labra procellas*

E

Com-

Mortuus est
 D. BERN-
 HARDUS
 ille Magnus
 d. 8. Jul. 1639.

Ann. 1530.
 d. 25. Jnn.
 vid. Chytr.
 Saxon. f. m.
 321. seq.

Eventus re- *Compeſcat digitis, & ſi mea vota valebunt,*
ſpondit dū *Flaminibus tantum Zephyrus mulentibus Orbi*
Seren. Prin- *Præſit, quaque datur gradientem voce ſaluet.*
ceps Hiſpa- *Militiaque manus ſupra delecta ſalutem*
nicis excur- *Noctæ dieque tuam defendat, & arceat hoſtes*
ſionibuscir- *Excubiis fidis, quos armat mundus & orcus.*
cumdat9 in- *Bachovique Tui præſentia munit omnes*
columis C. *Actus & laudes, [ſiquidem Tua dormit in illo*
D. evaſit, *Sors Homine, & certè ſi fas eſt credere Muſa,*
quod peri- *Ille Tibi tanquam Soli famulabitur olim*
culum DN. *Phosphorus ut clarus, primusq; erit ille Miniſter]*
LUDOVICUS *Integer ut patrius inſigas oſcula portis,*
ex historiâ *Inter & amplexus ſuaves, & miſta Parentum*
Tobiæ jun. *Gaudia lacrymulis, poſſis narrare recessus*
piſcem in- *Orbis, aquas, montes, & nomina multa locorum*
vadentem, *Explorata viis, & rerum mira notata,*
diſſecantis *Postquæ Thronum Patris conſenſu letus adire.*
facundè è *Nunc decet ALBERTI tempus natale referre,*
ſuggeſtu de- *Incidit in Majum quod nato fratre ſecundum*
lineavit. *Emicuit: quantus tunc ERNESTINA per arva*

V.
Dux AL-
BERTUS
natus 1648.
d.24. Maji.

comparatur
propter vir-
tutis amo-
rem, &
ſplendorem
Heroicum
LUCIFE-
RO.

Latitia ſplendor! veluti, cum Lucifer umbras
Somniferas arcet mundo, lucisque ſuperbis
Primitiis, totus natura vultus amænum
Induit aspectum, ſtellati floribus horti
Rident, & varios miſcentia præta colores
Tripudiant, aviumque chori ſub tegmine ſylva.
Cantibus ambroſiam ſpirantibus aëra mulcent.
O Albertiades! ſic Kuta Paterna Tuarum
Lumine virtutum ſplendescet, noſter Horizon
Auro ſicque Tua radiabit mentis honoro.
Juſtitia Soli CHRISTO, Thuringiæ Orion!
Fascibus inſervi juſtis, ceu forma juvenæ
Plena DEO effundit ſpem, quam ſibi magna triumphis

Suecia

Suecia decerpit, partes hinc, armaque summa
Deposuit Martis Tibi, vota que libat ut olim
Fortiter adversos adeas, & multa trophaa
Saxoniciis terris importes, en! caput inde
Erigit illa suum, cupido circumspicit atque
Lumine & adventum vestro rumore refertum
Provocat exclamans, quando comitantibus astris
Lucifer ille venit? veniat virtutis agalma!
Francia sed votis opponit vota reclamans
Albertus nostris feliciter imperet oris!

Excipit Albertum BERNHARDUS, cui dedit aurâ
Vitali vesci gemino Septembre peracto
Jova Sator rerum; Mundi venerande Dynasta!
Te Pater ERNESTUS, PATRUI TE strenua virtus
Excitet, ut nomen factis illius adaeques!
Dux fuerit quantus, referet Lützenia pugna,
Germanique dies, & Gallica Regna tropais,
Donec in excelsis rutilabunt sidera caelo.
Urta velut raptis catulis exastuat irâ,
Currit & huc illuc, indagine quarit eosque,
Rutifer Æacides sic aras, atque penates
Hostibus eripuit, Libertatemque periculo
Sanguinis oppetiit: tantos imitabere motus
O BERNHARDIADES, & Avunculi honoribus instes!
Instes! sed Patris censemus Moribus aptum
TE potius, veluti concepit tota Ducatus
Spes, quam sperati promittunt jugiter actus.
Et sicut ERNESTUS Doctor in honore locavit
Primo, sic sancte facies BERNHARDE patrisans,
Exposita est siquidem non tantis Aula periclis,
Quæ regitur Sophiâ Scripturæ, & Legis amicâ.
Contigit his DUCIBUS RUTÆ de sanguine nasci
Horrificos inter Regni, Bellique tumultus.

VI.

Dux BERNHARDUS
natus 1649.
d. 10. Sept.

comparatur
ob Nomen,
Patrualem,
glorios. &
Patriæ amo-
rem pient.

URSÆ
cui catuli
rapti.
2. Sam. 17.

VII. *O memoranda DEI pietas! qua turbine Martis*
 Dux HEN- *Obsessam patriam permisit tanta videre*
 RICUS na- *Fulcra spei optata! sed postquam reddita terris*
 tus 1650. d. *Pax Alemanniæ, Rutam crevisse videmus*
 19. Nov. *Latius ERNESTI per Regnum: luce Novembris*
 compar. *Nam decimâ nonâ vitæ processit in usum*
 ob tempus *Filius HEINRICUS, cui Paci Spiritus aptus*
 natale Pacis, *Dirigit illustres artus, hinc Pacis abundet*
 & Spiritum *Fonte perennantis, quem nunquam turbida Erynnis*
 pacificum. *Obstruat, & sub quo reseret non limina Janus*
Ferrea; pacis enim fructus usuraque gemmas
Nobilitate Tagi superant, præstantque Sabais
Messibus, Hesperium prævertuntque aurea poma
Pace viret pietas, ornantur floribus Ara,
Justitiæ gravitas exercet munia, Musis
Crescit honos, Antlis majestas redditur, Urbes
Nimbus opum largus ditat, Civesque reponit
In decus antiquum, Pagos animatque sepultos
 Optima Pax rerum. **TALEM TE PRINCIPE** noster
Orbis agat vitam: velut Arbor Pacis ad undas
Luxuriat riguas baccis bicoloribus, atque
OLEA... *Lata per æthereas spatiatur frondibus oras;*
Sic HENRICE Tuo dabit incrementa secunda
Imperio Numen, quod temperat omnia nutu.
Tres glacialis ubi finivit bruma Calendas
Clavigerique dies Jani jam sexta nitorem
Spargeret in solitum, subito natura priori
Disimiles habitus, & vultus induit ipsa
Quin Elementa novi subit admiratio Veris,
Dum simulant abitur veteri contraria mori
Frigora, captivis intercedenteque Sole
Vincta fluminibus solvunt, concordibus auris
Eolus imponit campis, & credere cogit

Veris

*Veris adesse dies, florendi rebus amores
 Irrepunt statim, calices discludere gestit
 Plena rubore rosa, & viobarum purpura passim
 Emicat, & gemmas tentant proerudere vites
 Temporis immemores, extrâ se rapta volucrum
 Attica Sirene modulandi languet amore.
 Causa latens, hyemis mutatio scilicet, omnes
 Reddidit ancipites, donec rem garrula fama
 Detegit enarrans, quod sit tunc editus aula
 Filius octavus Gothanæ, **NOMINA CHRISTI**
 Qui gerit omnibus dextris. Spes optima Regni
 Cui se cuncta comant rerum collegia, salve!
 Palma velut floret, serosque virescit in annos,
 Fasce nec opprimitur, seseque reseminat arbor:
 Sic **CHRISTJANE** Tuum Nomen, **Fortuna, Decusque**
 Attrahat aternos à **CHRISTI** sanguine succos,
 Atque onus adversum reprimat constante vigore,
 Donec Olympiadas dimensum Nestoris urna
 Detineat corpus, sed in Aula pauset Olympi
 Spiritus, in socios qua rursus junget amores
 Vox inopina tuba, **CHRISTI**que **suprema potestas.**
 Tertia cum Julii bis sex compleverat aetas
 Soles, **RUTA** novum produxit Patria Germen
 Cui Pater imposuit proprio de nomine nomen
 Dux formosæ leges Patris vestigia divi?
 Sic fat erit Patriæ: meliores tempora fasces
 Nulla ferent, quamvis ter centum mille Calendas
 Expleat integritas mundi, redeantque sub aurum
 Secula Saturni: non degenerare Parentis
 Incipies gradibus tantis, **ERNESTE** Tuorum
 Mellea spes! sed Apum mores imitare celebres,
 Sedulitas quarum patriis est amula curis,
 Melle favos stipant, fugiuntque Examina taxos.*

E 3

Prima

IIIX.

Dux CHRISTIANUS
 natus 1653.
 d. 6. Jan.

comp. pro-
 pter mentis
 generosita-
 tem & famæ
 immortalitatem
PALMÆ.

IX.

ERNESTUS
 natus 1656.
 d. 12. Jul.

comparatur
 ob futuram
 divi Paren-
 tis æmula-
 tionem, &
 Regiminis
 prudentiam
API.

X. *Prima dies Martis cum veris luce serenâ*
JOHAN- *Purpureas violas, & florum regna referret,*
NES PHI- *Ecce puerperio fausto sanctissima Conjux*
LIPPUS na- *Edidit in lucem Puerum, qui nomina Avorum*
tus 1657. d. 1. *Junctim suscepit, sed Mensis ab ubere raptum*
Mart. dena- *Abstulit ille idem, viola ut quæ nascitur uno*
tus ejusd. 18. *Mense, decusque suum rursus deposuit eodem.*
comparatur *Sustulit aut Bonitas ferales summa suppressos*
ob breviss. *A foribus FRIDENSTEINI, donavit aristas*
vitam. *Postque duas JANN ERNESTUM, rursusque Parentum*
VIOLÆ. *Corda serenavit mæroris nube fugatâ.*

XI. *O divine Puer! velut effert cedrus Olympo*
JOHAN- *Alta caput, salvo nescit que cacumine mortem,*
NES ER- *Sic Tua se virtus superos extendat in axes,*
NESTUS *Nescia Fama mori nec cesset crescere, donec*
natus 1658. *Impleat Europæ bipatentis limen utrumque.*
d. 22. Aug. *Post trila vina iterum, terni mediumque Novembris*
compar. ob *Germine Ruta novo floret, sobolemque virilem*
Animi ex- *Progenit Gothæ, refricar quæ nomen Avorum;*
cellitatem, *Sed velut uva rubens inopinâ falce coloni*
virtutumq; *Tangitur, Infantis sic mors incidit avara*
famam *Stamina, primitias cum veris ferre sequentis*
CEDRO. *Martius incepit; Corpus requiesce tenellum*

XII. *Suaviter in tumulis, Animam dum diva saginat*
JOHAN. *Ambrosia, illustres quæ mox reditura sub artus.*
PHILIP- *His Ducibus bis lex SOL Illustrissimus Aulæ*
PUS natus *Gothicæ palmam majorum præripit annis,*
1661. die 19. *Zodiacique velut radiolus Apollo quadrigis*
Nov. dena- *Signa suis peragrans annorum conficit orbis;*
tus die 13. *Sic Ducis ERNESTI numerosa propago virentis*
Mart. 1662. *Secula promoveat RUTÆ, eripiatque Senectæ.*
compar. *Nunc quibus exornem Gothicæ Pleiades Aulæ,*
propter *Saxonicæque Deæ! cunabula vestra Camænis?*
mortem.
subitam
UVÆ.

Elo-

Eloquent, an sileam? vel quis permessidos undis?
 Ebria corda mihi donat, facundaque labra
 Ex Helicone dabit? nitidis argentea plantis
 Non Thetis aut formâ speciosa Diana, vel ovi
 Filia Ledai, propter quam Gracia bello
 Tota decennali flagravat, Trojaque, nostro
 Est referenda sono, quarum Parnassica turba
 Suspicit egregiam formam; sed carmine talis
 Est celebranda cohors Nympharum, qua decus ortus
 Sortis opes, speciemque simul virtutibus equat,
 Seu placet artifices digitos, artesque videre
 Feminæas, seu quis miretur de tra pudoris
 Virginei, seu casta pia sacraria mentis
 Cogitet, & plenos animi virtute recessus.
ELISABETHA Dei Donum, quæ nata Coburgi
 Post mille & sexcentos quadraginta que **CHRISTI**
 Annos ætatis præcedit jure sorores;
 Et velut extensos Auroræ purpura cælos
 Pingit, & humanos visus furatur, eadem
 Se Decus Elisabeth ratione effudit in Aulam
 Gothaicam, completque suo splendore Thuringam.
 Splendor & Hassiacos jam dum commovit amores
 Et **DEUS**, in cælo siquidem connubia fiunt,
 Actus Darmstadii deponat signa Secundi.
 Cum vice Sol ternâ pisces afflavit, aquosum
 Sidus, in usuram mundi processit ab alvo
 Filia maternâ, Cujus sapientia nomen
 Sancta Smaragdini portis impressit Olympi.
 Concipimus **SOPHIÆ** vitam sub imagine Myrti,
 Myrtus amat litus, siccus nec myrtus arenis
 Insita radices figit, sic Nympha, December
 Frigidus extinxit quam post tria lustra, reliquit
 Avidioris opes mundi, facundaque **CHRISTI**

Sanguis

Illustrissimæ
PLEIADES
 Aulæ Go-
 thanæ.

I.

ELISABETHA DO-
ROTHERA
 nata Cobur-
 gi 1640. d. 8.
 Jan.
 comparatur
 propter pri-
 mogeniturâ
 & virtutes
AURORÆ.

II.

SOPHIA
 nata 1643.
 d. 21. Febr. &
 mort. 657. d.
 14. Dec.

comp.
 propter be-
 atum transi-
 tum,
MYRTO.

III. *Sanguine ad Elysios fontes, ripasque beatas*
AMBROSIA floret, videt, crescitque, viretque.
Et quia juncta Rosis Myrtus fecundior exit,
JOHANNAM. *Addidit in comitem SOPHIÆ sic Parca JOHANNAM.*
1645. 14. *Quæ minor annorum bigâ fuit, atque decorem*
Febr. mort. *Sparsit ubique suum veluti Rosa plena pudoris.*
1657. d. 7. *Ingluviem O Parca! triplici quæ funera raptu*
Septembr. *Fecit in ERNESTI tunc Aulâ, & corda Parentum*
comparatur *Fulmine tristitia percussit mœsta triforcâ.*
propter for- *Sed velut Hyblais hortis vagus hospes inerrans*
mam & vi- *Florea regna terit, gressuque licente decoros*
tæ florem

ROSAE

Interimit flores, violamque, rosamque, thymumque,
Nec tamen intereunt petulantibus omnia palmis;
TRIGA quidem fatus ita cessit Pignorum acerbis,
Germina plura tamen manserunt integra RUTAE;

IV.

DOROTHEAE MARIÆ filisque pepercit avara
Atropos, excepit gremio quam provida Nutrix
ROSAE *Post lustrum pacis; Cui TE pulcherrima Nympha*
THEA MA- *Assimilem? Charites, Pallas, Cyprisque venuste*
RIA nata *Pramia depromunt TIBI forma picta pluentes*
1654. d. 11. *Increpat ut nubes extento fœderis arcu*
Febr. *lris & exhilarat visus variante colorum*
comp. pro- *Ordine, virtutum sic splendescite paternum*
ptereximias *Irradia regnum mixturâ, vive diuque*
corporis, & *Delitium magni Patris, spes gemmea Matris!*
animi dotes

IRIDL

V.

ELISABETHA JOHANNAM
Annorum gyros, Caput ELISABETHA JOHANNAM
Extulit in mundi scenas, exaruit autem
THEA JO- *Mortis ad afflatus subitos, Amaranthus ut uita*
HANNA *Ignem Hyperionio flaccescit colla remittens,*
nata 1660. *Nunc paradisiacis eterno ridet in hortis*
d. 27. Nov. *Flore, manuque DEI geritur ceu sancta corona.*
morta d. 18
Decembr. *Metame tandem est SOPHIA ELISABETHA Camæna*
ejusd. anni. *Ante*

Ante duos annos cujus vagitus in Aulâ
 Gothaicâ sonuit, florum cum Majus amictum
 Indueret pictum, sed sicus Lilia cana
 Sole nitent orto, Titane cadente caduntque
 Mortua; sic Nympha primo decus occidit avo:
 Heu! tuus inflixit casus grave vulnus amori
 Et Patris, & Matris, Patriæ planctusque creavit!
 Sed bene tecum actum SOPHIA ELISABETHA beata
 Incola nunc vita radias per Olympica Tempe,
 Deliciisque tui CHRISTI satiare perenne.
 Sic thalamum ERNESTI numerosaq; Pignora dixi
 Carminibus famulus, seros DEUS illa per annos
 Flore beet viridi Parcarum limina claudens.
 Nunc quoque divitias restaret dicere nostri
 Principis, astit Phabus lassatus carbasa pansa
 Contrahat, ERNESTI siquidem patet area laudum,
 Area Meoniis vix exsuperanda quadrigis:
 Huic quicumque cupit fama par esse perennis
 Nomine, terreni puncti haud capiatur ab arctis
 Limitibus, celso superet sed vertice nubes,
 Quicquid & empyrei rutilat sub climatis orbe.
 Inelyte DUX salve! Phanicis vince senectam,
 Connumeraque dies, & secla secunda sinistra!
 Salve iterum! Tua Laus libris inserta legetur,
 In mare dum fluvii current, dum lucida cælo
 Sidera fulgebunt, in TE nil dentibus avi
 Juris erit, nisi cum mundi nutaverit ordo
 Pondere convulso, cum summis celsior astris
 Terra erit, atq; leves pascentur in athere cervi.

comparatus
 propter
 mortem hu-
 jus, & æter-
 num florem
 alterius vi-
 tæ, quam D.
 Petrus I. Ep.
 c. I. vocat
 heredita-
 tem ævi-
 tæ, *ἀμάρ-
 ανθου*,
 AMARAN-
 THO.

VI.

SOPHIA
 ELISABE-
 THA nata,
 19. Maji 1663.
 denata d. 23.
 ejusd.

comp. pro-
 pter breve
 vitæ mo-
 mentum
 LILIO
 albo.

F

CAPUT

CAPUT V.
DE
FORMA ET PULCHRI-
TUDINE.

His ita pertextis, Phœbus penetrare subintrat
Oceani fessus, mergitque sub æquore lucem;
Quò properas Titan? remane, differque ruinam!

Jam juvat intimius defixis visibus ARCEM

Aspicere, & vera qua sint insignia formæ,

O utinam Soles, solis committeret Autor

In mea vota duos, utinam vel Circius axem

Conterat invisa noctis, sistatque jugales

Somniferos, oculis ne FRIDENSTEINIA nostris

Subducet sese, donec decus omne figuræ

Lumine percurram, vel si non hæcce precari

Fas erit, hîc nobis famuletur Janus & Argus!

Interea scribam, qua vidi, quæque Clientis

Notificare decet Musas, est nulla cupido

Faspidis ignotæ, rubroque latentis in Hermo.

ARX DUCIS ERNESTI consurgit ad astra quadratâ

Formâ Eboris lecti, quo perficit alea lusus;

Materia partes suppleunt durissima Saxa,

Quale genus nostra gignit natura Thuringæ;

Calce superficies horum junguntur ad unum

Servitium, quod molle prius, sed Solis ab igne

Concipit immotum robur, firmamque senectam.

Hos lapidum nexus serie radiante fenestra

Distingvunt, veluti rutilantia sidera cœli

Tecta, suoque vagos confundunt lumine visus

Quotque dies Annus numerat, tot & illa fenestras

ARX numerat, per quas lumen diffunditur album

Angu.

Angulus ut nullus tenebris sit pervius atris.
Consilioque bono PRINCEPS sic condidit ARCEM.
Proxima congeries valli ne subtrahat usum
Lucis, & obscuret spissa caligine muros.
His vicibus superam tendit fastigia ad oram,
Schiàia qua velant nigrâ tellure Narissum
Eruta; posterior sed pars qua vergit ad Austrum
Culmina depresso demittit mollia tecto,
Et pedibus prater morem calcantibus aptum
Pandit iter, ventisque vias, ut sanior aura
Dulce refrigerium spiret, tollatque vapores
Morbiferos, Pestis quos semina novimus esse.

Et quia turrigeri speciosa Palatia Coni
Nobilitant, Turres tres FRIDENSTEINIA nostra
Erigit, excelso feriunt quæ vertice cælum;
De speculis quarum poterit Bellona notari,
Seu ruat armigeris turmis Aquilonis ab ortu,
Sive Noti, Zephyrique, Eurique vehatur ab alis:
Illuc Pyramidas Memphin posuisse viator
Afferet ignarus, jurabitque Ethnicus ipsos
Sic habitare Deos, & ibi posuisse cubile.

Jam Domus interior nostris subeunda Camenis,
Cujus ad usuram portæ compagibus arctæ,
Et ferro dire ducunt, quas Martius ordo,
Totque oculi vigiles fidâ statione tuentur.
Limen ubi superas, primum se pandit amœna
Area, in Elysiis qualis cognoscitur agris;
Ejus in axe latet Puteus, qui sede profundâ
Antipodas ferme ferit, & contingit abyssum:
Hunc rota robustis pedibus contorta Virorum
Extrahit ad varios usus ingentibus urnis:
O placida munus Natura charius auro,

Utilius gemmis, & si quid majus haberur?
Illud enim nunquam Castrum durabile perstat
Hostis ad incursum longos, ubi deficit unda,
Conditor innumeros quamvis ad sidera montes
Congerat, insani Nimrodique extruat Arcem.
Area porticibus clausa est, quas æmula portis
Æquatis portant laquearia; claustra sinistram
Ferreæ portarum quæ spectant, marmora Templi
Janitor augusti pandit, si festa requirant.
Hujus ubi timido pede limina verberat Hospes,
Protinus in terram cadit, & saxo oscula figit,
Tanta repercusso majestas lumine visus
Præstringit, cælos imitantia templa pyrorum,
Chrysolitique fores nitidas aperire putaret:
Cum penetrale subit pictum, consistit, opusque
Perspicit ignorans quò primum lumina vertas.
Præcipuè claras auro rutilante columnas
Suspicit, & varia forme miratur Atlantes,
Quæ tabulæ affixæ, quæ multum laudes & artis
Lineolis claudunt, quarum regina, Decusque
Imminet adversis aris, serieque decorâ
Historiæ Cœnam, mortem, summumq; Triumphum
Exhibet humanâ vestiti carne JEHOVÆ;
Hæc docet, Artificum quid possit sedula virtus,
Et labor, atque manus; Phœdia laudatur Athenis
Cecropiis Pallas, famâque cacumina montis
Caucasei superat, toto memoratur in orbe
Cypris Apelleo formata labore, sed amba
Huic Tabulæ cedunt, herbas vincæque revellunt.
Proximus à Templo paries testudine curvâ
Ducit ad ERNESTI pictis conclave tapetis,
Magnificum, DOMINÆque, trahit muliebria lecta
Cui pietas Charitum comitatu cincta pudico

Præf.

Praesidet, & studiis non contentibus etas
 Nihilis exercet praestantes corpore Nymphas.
 Ordine conliguo crescunt circumque supraque
 Fulgida regisi, o luxu conctavia nulli
 Per via Cultori, nisi forte operosa labore
 Illic, & tensis venietur aranea telis,
 Advena vob procerum soleat succedere teclis.
 Pars ubi laeva Domus exit celsissima visu
 Pyramis apparet, vicinumque erigit astris
 Culmen, ei nomen formae praestantia fecit.
 Nomen habetque omen; siquidem vix mille tuendo
 Expleri possunt oculi, Capitolia quondam
 Aurea parietibus monstrarunt digna notatu
 Non ita, non Ephesi Templum sublime columnis
 Marmoreis, quarum positus imitata videtur
 Turris ea, & quamvis cultu structura meretur
 Nobilis aeternum, tamen ultrò teclata fatentur
 Inscriptis verbis, Fatis obnoxia cuncta
 Esse suis, metam floris cunctisque paratam;
 O cedro & nitidis verba incidenda smaragdis!
 Sole quid utilius, rutilis quid pulchrius astris?
 Detrahet arsuro tamen illa extremus Olympo
 Ignis, & in cineres rediget totaliter Orbem;
 Troja ubi? jamdudum propriis jacet obruta Troja
 Ruderibus, duplici perit munita Corinthus
 Oceano, pulvis facta est excisa Quirino
 Milite Carthago; Sparta fora vertit arator,
 Atria Thebarum nidi sunt facta volucrum,
 Serpentumque domus, ac horrida lustra ferarum.
 Non igitur vanae fortunae praemonet esse
 Turris fidendum, sed quaerere corde superna
 Suadet, ubi CHRISTI sedes, & patris vera.
 Ad latus huc Turri Martis domus atque supellex

*Juncta est, hanc qui scire velit, velit equoris idem
Discere, quam multa Zephyro turbentur arena.*

*E regione patet facilis descensus ad orbem
Martium, ubi domitor rapidos in pulvere format
Cornipedes cursus leges mandatque subire
Pars juvenum adposita certatim premia meta
Fertur equis domitis, cum cursus signa Magister
Extulit, & lato strepuerunt cornua cantu,*

*His spaciis dextræ Turtis vicina propinquat,
Cujus in angustiis adytis primæva juvenus
Lusibus exercet ventosa brachia sphaera,
Verberibusque pilam cogit per inane volare.
Janua pone sequens taurorum cade repescit
Assiduâ, & pecudum, foribusque affixa cruentis
Ora boum pendent defluxu fæda cruoris.
Nec procul est operis fabrilis nigra Caverna,
Quâ famuli Brontes stridentem forcipe massam
Vulnifici ferri versant, & brachia tollunt
In numerum, ut resonet quassis incidibus Aula.
Nec stabulum longo secessu distat Equorum,
Stant ubi ter-centum nitidi ad præsepe Caballi,
Flammiferisque cavum complent hinnitibus antrum;
Hic patiens operum, stabulisque assueta juvenus
Fervida strigilibus dentatis corpora purgant,
Et sine lege jubas dispersas fibulat Ostro.
A stabulis quatuor gressus cum moveris, ampli
Cardine vertuntur Postes, stridentque reflexu,
Ad superamque vehunt pulchris anfractibus Arcem:
Has urgere solent Satrapæ, Proceresque togati,
Consiliumque Domus, & quorum vertice sacra
Infula stat docto, ruit huc nimbusque Clientum
Quos mala causa premit, vel quos insania litis*

Urit,

Urit, ut undantis cum costis ignis abeni
Suggeritur, multum spumis exuberat unda.
Huc veniunt etiam quibus est Custodia Gazæ
Credita per Regni fines, portoria dicunt
Vel decimas anni, Scripturarumque tributa:
Cancellaria enim primos attollere fascēs
His solet, atque vocant huc Consistoria Patres,
Inciderit dignus si forsan vindice nodus.
Et si scire cupis Regni quæ forma, tenorque?
Aspice parietibus transversis inditam honore
Effigiem Themidis, quæ dextrâ pondera libræ
Sustinet, & lævâ gladium, ve loque notanter
Disimulat tectos oculos, usumque videndi.

Altius ascensu Tabulatum panditur ingens,
Perfectumque novem Musis, ubi flectere cursum
Est opera pretium; fulvo calata metallo
Facta Patrum ostendit, pugnatæque in ordine bella;
Quin etiam veteres signat numerosa Tabella
Saxonica Rutæ majores, æquus amavit
Quos DEUS, aut ardens evexit ad athera virtus.
Quæ Zephyrus tepidus laudata Palatia mulcet,
Clauditur hoc spatium, portæque emittitur hospes;
Inde per obliquum longo curvamine tractum
Rursus ad emensa declivia labimur Arcis,
Quæ vigil insomnes noctes custodia ducit,
Miles odorifero tempus fallitque tabaco,
Stupaque Mævortis quæ fumat pendula saxo.

CAPIT

CAPUT VI.

DE

MUNITIONE ARCIS.

HActenus explicui quae sint exordia prima
 ARCIS, & ERNESTI cunabula, quique Ducatus
 Antiqui fuerit status, & praesentis imago
 Imperii quae sit; quid nunc DEUS arbiter aevi
 Expediam? nostri quae restat meta laboris?
 Tu calamum, Tu JOVA move, munimina valli,
 Tergeminosque canam muros, fossasque profundas;
 Eruit ex piceo quam primum tristis Erynnis,
 Invisum Numen, Phlegetontis gurgite, simplex,
 Et sine mente furor trepido serpebat in orbe;
 Qualiter inclusi calidis fornacibus ignes,
 Cum tenui victu pascuntur, nulla penates
 Damna vorant, solita cohibetur flamma caverna;
 Ast ubi fatales vires custode remotò
 Concipit, & sese vicinis implicat aestus
 Parjetibus, justo tunc major fumus ad auras
 Evolat, & nybes densat caligine, donec
 Ignis edax supera ad fastigia volvitur Euro,
 Quare iterque sibi flammis victricibus amplum,
 Sic genus humanum primum divulsit Erynnis
 Mentibus injiciens incendia dira, nefandos
 Aestus, & vomites, & flammam sensuum edaces;
 Mox Homines bellant sed nullà lege, nec arte,
 Nec ferro ancipiti, sed tantum praelium agreste
 Stipitibus duris agitur; saxisque revulsis;
 Donec longa dies perfregit viscera terra
 Artibus, & duri quasi vit semina ferrì

Abstru-

Abstrusa in lapidum venis, quos mollit anhelans
 Ignis, ut excoctum rivorum more metallum
 Effluat, ex cuius massâ Vulcania pubes
 Arma parat, quorum numeris includere formas
 Ipse Conon Samius vix posset, qui tamen astra
 Omnia perspexit, casusque, ortusque notavit.
 Nam populus qui vis propriis assuescitur armis,
 Quos oculis nunquam Titan radiosus obivis
 A Lybia regnis ad Gadum rura remota.
 Proh! quibus affecit Bellona seva supellex
 Cladibus humanum Genus, & quot funditus urbes
 Diruit, aeternum quibus ingens robur, & ardor.
 Forma que promisit florem: Babylonia muris,
 (Quos retulere inter veteres miracula mundi)
 Staret adhuc munita suis, Carthago Quirinis
 Clauderet invisas portas, arcesque superbas.
 Sparta nec in cineres nigros collapsa fuisset,
 Verteret egregias nec curvus Arator Athenas.
 Sed tamen armorum præcellit monstra cruenta
 Exitiale genus Bombardæ saxa rotantis,
 Et globulos plumbi liventis, & aenea belli
 Machina, bacchantem qua nitri pulvere flammam
 Concipit, & trifidos imitatur fulminis ictus.
 Quis neget Inventum hoc primum debere Megara
 Auspicium, in Strygiis tormenta que nata Caminis?
 Hoc opere interit laus, virtus, fama, vigorque
 Militiæ; fortis ne micam cordis habentes
 Sæpius Heroas prosternunt mente feroces;
 Quantus erat belli terror GUSTAVUS ADOLPHUS?
 Opposuit quantos animos hostilibus armis,
 Spiritibusque, tamen lustrans dum fertur in hostes
 Fulmine trajicitur glandis, vitamque resignat

G

Palli-

Ann. 1380.
 Bertholdus
 Schwarz
 Monachus
 Francisc. &
 Alchymista
 usum Bom-
 bardæ evul-
 gavit prout
 nunc est.
 Vid. Alsted.
 Thes. Chro-
 nol. p. m. 128.
 Conf. Pol.
 Virgil. de
 Juvent. Rer.
 L. 2. C. II.
 p. m. 141.

Ann. 1632.
d. 6. Nov.

Ann. 1631.

*Pallidus ante tuas pavidas Lüzenia portas!
Urbibus exequias quot iunc hac arma pararunt?
Funditus eversis intra Germanidos oras?*

*Rudera quis sicco Magdurgi lumine spectat?
Virginis involtae qua dotes, atque coronam
Sustinuit, donec vim laevus Tyllius illi
Intulit, ad cuius famam stupet Orbis, & Astra
Oceanusque vagus quam flammis devoveret Orci?*

*Ergo dies docuit fossarum valle profundâ
Oppida munire, & duplici concludere vallo,
Nuda nec armorum furis exponere lecta.*

*Impulit ERNESTUM gravitas hac bellica causa
Aggeris ingentis quadratam molibus Arcem
Cingere, quae superant famosa theatra Gigantum,
Nimrodique Thorum, muris celebresq; Mycenae,
Ambitus internus valli loca per via praebet*

*Presidio, & variis tormentis latentia Martis
Disimulare posse est, tempus si forte requirat;
Præterea fossa præcisus undique saxis
Præcipites valli munimina vasta coronant*

*Hannibal aspectu quarum, veteresque Gigantes
Abjicerent strictas manibus trepidantibus hastas;
Nec minus in prompto defensio possidet arma,
Arma, quibus muris Harpyæ arcentur iniqua:*

*Quod si fortè novus Python grassetur in orbe,
Impia si constet Mars (absit) bella cruentus,
Hic satis armorum victor Pythonis Apollo
Inveniet, monstrum quibus extirpare valebit;*

*Obsita nec veteris morsu ferruginis arma
Possidet ERNESTI divi Bellona, sed atas
Pleraque formavit praesens, tantumque coruscant,
Ac si ea castralis per servos cura Tribuni*

Terge-

*Tergeret arvinâ semper, ferroque poliret;
Nec tamen exigua Mars conspiciendus acer
Illic est; Cumulos armorum continet omnis
Angulus, includet facies quis versibus omnes?
Mille ibi bombardæ majores, fulmina belli
Terrifici, videas, quas fultas mole rotarum
Ducit Equus quocunq; libet, quocunq; necesse est.
Quis numerum expediet gladiatorum, quisve bipennum?
Et sirepitu horrifico sclopetâ rotantia glandes
Dixerit? & quot sint hastarum millia? quotve
Nomine Luciferi tela insignita ministras
Exhibeant operas? & visu horrenda veruta
Quid loquar? & segetem globulorum ex ære renatam?
Harparum Sylvam referam? tonnasque refertas
Pulvere nitroso numerem, longasque sarissas?
Et reliquas furias armorum, & signa furoris?
Exciderem dictis, centum licet ora moverem.
Horrea nunc Musas decet, annonæque receptus
Dicere, Castelli genius quorum indiget usu,
Non minus ac auris, & aquis, & lumine, & igne:
Nam licet invictis sint Propugnacula muris
Septa, licet vallum jungatur nubibus, atque
Expositum nullis queat esse insultibus hostis,
Si tamen annona stimulus, malesuada famesque
Ventricibus insultant vacuis, Victoria portas
Indomitas aperit sive vulnere, sanguine, cade
Hostibus & palmas transmittit spontè negatas.
Prospicit ERNESTI quare benè sedula cura
Horrea frumentis stipans, atque ubere cornu
Copiæ abundantis Castellum ditat in annos
Multos, ut Cereris non cedant horrea plena
Messibus, & Lybia proventus divitis æquent.*

*Non igitur Martis divino nixa favore
ARX timet incurfus, nullo percussa metuque
Diffidit sorti, furias expellat Avernus
Percitus insano livore, emittat & umbras
Terribiles quamvis omnes, ex carcere nigro;
Sed velut Oceano Rupes infixa furenti
Mole suâ perstat, nulloque movetur ab aestu,
Nec maris ad fluctus trepidat securo ruina;
Sic ARX FRIDSTEINI nullis infracta periculis
Defensore DEO Martem contemnit apertum.*

CAPUT VII.

AD

ARCEM FRIDENSTEINIA-
NAM CARMINIS
CONCLUSIO.

HÆc, quoniam obstrictus TIBI sum Celsissima Sedes
Servitio, volui subiecta Symbola mentis
Edere: ut occultâ ferrum lapis Herculis arte
Erigit, & duros chalybis procul attrahit orbes,
Impetus admovit stimulos sic ille Camenis
Nostris, & requiem metâ irritante negavit;
TE TIBI donavi: num nobiliora litare
Dona queam? parvis intentus sic fero magna,
Propositi que mei capitur nec carcere Musa.
Nunc Domus ERNESTI dextro sub sidera nata
Atque bonis avibus, paulum da fata futura
Enucleare TIBI, quæ non moderabitur Hamon

Corni-

Corniger, aut Tripodium genio mendace regentur
 Unicus, aethereos qui nutu dirigit axes,
 JOVA tuam aurato diducat stamine sortem,
 Cui nihil admixtum sit cladis, nilque doloris,
 Arcibus empyreis sed par floresce, nitesce,
 Quà fera bella silent, & quà fortuna rebellis
 Aspirare nequit, quà nunquam fulminis ignes
 Horrificant oculos, & ventorum ulla procella:
 Eminas extra sic FRIDENSTEINIA sortis
 Imperium caca, supraque tonitrua surgas
 Invidia, & salvo perfringas vertice nubes
 Oppositas Hostis, rapidus non Eurus, & Austro,
 Non Boreas, Zephyrus, TIBI non Elementa vigorem
 Imminuant, nullis obnoxia tempora metis
 Parturiantque TIBI famam, dum clarus Apollo
 Zodiaci repetet confecto limina cursu,
 Donec & immoto consistet pondere Terra.
 Et licet in toto mundo regionis alumna
 Dira fames Scythica serpat, quod flevimus, ullo
 Non tamen inficiat TE morfu, ditia semper
 Excipias gremiis ARX vectigalia plenis:
 Cæruleus Mœnus, pisces ferat, atque Victra
 Largus, alatq. suam Dominam facunda Thuringa
 Frugibus, elisum plantarum verberare Bacchum
 Francla suppeditetq. Thuringica sylva ferarum
 Delicias mittat DEUS opponatque furori
 Excubias omni truculentus acinace Turca,
 Malleus ille Soli, qui jam nos terret iniquis
 Armis ad sonitum campanæ ut quilibet ante
 Telluris faciem cadat, attonitusque precando
 Hæreat, ad portas tales non applicet arma,
 Arma quibus finem Salvator noster JESUS

An 1663. Fa-
 mes & Turca
 minas Pa-
 triæ nostræ
 intende-
 bant, unde
 iussu D. ER-
 NESTI ho-
 mines ad
 campanæ
 sonum ubi-
 que genua
 flectebant
 precando.

Ernestus Serenissimus noster Princeps,
inter II. Fratres nonus, natus 1601.

Johannes IV. natus Vinar. 1570. obiit 1605.

Johann. Wilhelm. autor lineæ Wimariens. obiit 1573.

Johann. Frider. Elect. captus à Carol. V. 1547. d. 24. April.
liberatus 1552. obiit 1554.

Johann. Bonus & Constans obiit 1532.

Ernestus Elector obiit 1486.

Fridericus II. Placidus, Elect. obiit 1464.

Frider. Bellicosus condidit Academ. Lipsiens. 1409.
Primus Elector Saxon. à Sigism. creatus 1423.

Frider. Strenuus cum Coniuge Cerburg. accepit. obiit 1381.

Frider. Gravis Elect. imperat. 1348. obiit 1349.

Frider. Adorsus, sic vocatus, quia mater fugiens crudelitatem
mariti ipsum morsu in maxillam notavit. obiit 1314.

Albert. Degener Isnac. in Wartenb. obiit inops & exul Erford. 1314.

Henr. Illustr. natus 1217. March. Misn. & Thur. Landgraf. prim. in hac familiâ.

Dieteric. IV. à fratre Alberto regno eiectus obiit 1220.

Otto Dives. Sub hoc Metalla Fribergensia cœperunt 1170. Lipsiam muro cinxit,
& Cœnobia, Portam ad Salam, & Cellæ fundavit 1175. obiit 1180.

Conrad. sub Conrado III. obiit 1157.

Timo Marchio Misniæ ab Henrico III. obiit 1091.

Dietericus II. temp. Henr. Bamberg. obiit 1034.

Dedo Comes Mersburg. ab Ottone III. factus. 1009.

Dietericus.

Wittikind. jun. Comes ad Salam & Albin.

Wittikindus M. a Carolo M. victus & ad Relig. Christ. adductus
anno Christi 785. juxta Chytr. Saxon. p. 48.

GENEALOGIA SERENISSIMI
PRINCIPIS AC DOMINI ERNESTI
PATERNA.

2/1463

ULB Halle 3
004 971 450

Worm

775

HISTORIA
splendidissima
ARCISET
FRIDEN
NIAN
CUM ANNOTATI

Anno 1665.

in cepta

Anno 1685.

ritè publicat

J. C. F.

Prospkosis. ad ARC

ENDomus ERNESTI, sedesq
Gothaici, patriæ Lux radiol
Offero dona tuis aris, ex por
Marmora & augusto suscipe de
Scilicet IPSAM TE TIBI dona
Dum studet in laudes versibus
Excidit audacis si facti carcere, me
Nec tenet? ignoscas! sat voluiss

MULHUS

Typis JOHANN CHRISTO

